

Vėl susitikimas...

Kokia iš jo žala Lietuvai?

Vytautas Meskauskas

Toki kategorišką klausimą pateisina praeitis. Kiek jau buvo tokių viršūnių susitikimų – visi jie prasidėdavo su Lietuva sovietų įtakos zonoje ir taip pasibaigėdavo. Juo labiau, kad tokie susitikimai būdavo sušaukiami susiklosčiusiai padėčiai – status quo – palikti.

Tiesa, dabartiniam Busho-Gorbačiovo susitikimui dar nenumatyta diskusijų apimtis. Tai būsiąs daugiau mažiau susipažinimo susitikimas, kuriame bus aptartos ir aktualios problemos. Gorbačioviui reikalingas JAV palankumas jo reformoms. Bushas nuo pirmos prezidentavimo dienos jautė spaudimą iš spaudos ir demokratų pusės kaip nors padėti Gorbačioviui, nes nežinia kas jį gali pakeisti. Buvo įtaigojama, kad būtinai reikia dabar susitarti dėl apsiginklavimo sumažinimo, kol sovietams yra būtina sumažinti savo išlaidas tiems reikalams, kas ir JAV nepakenks. Tas procesas tačiau yra labai ilgas. Sovietai dar ilgai nesudarys grėsmės kariškai ir jų tas potencialas artimiausiu laiku negalės didėti dėl techniško atsilikimo. Užtat prezidentas neprieštaravo savo administracijos narių pareiškimams, kad nėra reikalo skubėti ir Gorbačiovo ateitis toli gražu netikra.

Prasidėję neramumai Europoje ir pačioje Sovietijoje atskleidė naują istorijos puslapį. Jis vertė politiniais (rinkimų) sumetimais pasirodyti judresniu. Dar liepos mėn. Bushas pasiūlė Gorbačioviui susitikti, su kuo Gorbačiovas rugpiūčio mėn. mielai sutiko. Geri santykiai su JAV jam visais atvejais reikalingi. Po to Valstybės Sekretorius J. Baker pasakė porą kalbų, kuriose pabrėžė administracijos įsitikinimą, kad perestroika yra visiems naudingas procesas, kuris jau nėra sąlygojamas Gorbačiovo išsilaikymo valdžioje. Taip prieita prie sutarimo susitikti Maltos pakrantėse.

Užsienio politikos stebėtojų naują galvosūkį sukėlė Nikaragvos prezidento Ortegos staigus atsisakymas nuo paliaubų su savo sukilėliais BEVEIK TUO PAČIU ME-

TU. Ar tai paskatinimas paprašyti Gorbačiovo paslaugų tam įkylėjusiam konfliktui likviduoti? Už tai jis galėtų mainais paprašyti JAV talkos nepriklausomybės troškimo karščiui sumažinti. O gal ko kito. Juk sunku prileisti, kad Ortega, kuris priklauso nuo sovietų tiekimo, pats sugalvotų sugadinti taikingą atmosferą. Tuo jis priminė visam pasauliui sovietų užmačias už jų sienų.

Nėra abejonių kad bus kalbama apie Europą. Bet ar tai reiškia ir Pabaltę? JAV pozicija aiški. Jos palankiai žiūri į Pabaltės nepriklausomybės reikalavimus, tačiau JAV ir viso pasaulio interesai reikalauja, kad problema būtų sprendžiama taikiu būdu – praktiškai susitarimu tarp Pabaltės ir Sovietijos. Gorbačiovas neslepia savo simpatijų didesnei tautinei nepriklausomybei, bet prieštarauja nepriklausomybei, nes rusai tai laikytų jų tautinio intereso išdavimu, ko jis negalėtų pergyventi. O jo gyvybė reikalinga amerikiečiams, kas daugiau mažiau verčia juos sutikti su status quo bent dabar.

Derybose, jei jos iškiltų dėl Pabaltės likimo, sovietai laikytųsi tokių išeities pozicijų. Jas išdavė Gorbačiovo patarėjas Evgeni Primakov, kuris neseniai lankėsi JAV ir buvo priimtas prezidento Busho. Senatoriaus Dole pa-

(Nukelta į 2 psl.)

Kalifornietis G. Vitkus, lankydamasis Lietuvoje, buvo liudininku lietuvių moterų Vilniuje suruoštos demonstracijos prieš jaunimo ėmimą į Sovietų armiją ir išvežimą iš Lietuvos. Daug jaunimo grįžta fiziškai ir protinai nebesveiki, o kiti žūna neaiškiose aplinkybėse.

Pabaltijo klausimas vėl keliamas JAV Kongreso apklausoje

JAV Kongreso Atstovų rūmų Užsienio reikalų komiteto pakomitetis žmogaus teisių bei tarptautiniu organizacijų klausimams lapkričio 2 d. sušaukė apklausą, kurios tikslas nagrinėti demokratišnių reformų tempą bei žmogaus teisių padėtį Sovietų Sąjungoje ir Pabaltijo valstybėse.

Anksčiau tokiose Kongreso apklausoje Pabaltijo kraštai dažniausiai būdavo linkniuojami kaip Sovietų Sąjungos respublikos. Tačiau, net ir šios apklausos pavadinime – "Pace of Democratic Reforms and Status of Human Rights in ... the Soviet Union

and Baltic States" – buvo akcentuojama, kad Pabaltijo valstybės nėra teisėtos Sovietų Sąjungos dalys.

Liudytojų sąrašą sudarė pagrindinių žmogaus teisių organizacijų atstovai: Holly Burkhalter – Human Rights Watch; Edward Kline – International League for Human Rights; Ludmilla Thorne – Freedom House ir Serge Padukov – International Society for Human Rights.

Apklausą stebėjo maždaug 50 žmonių, jų tarpe svečiai iš Lietuvos – Antanas Buračas, Jonas Mugevičius, Viktoras Petkus ir Antanas Terleckas, – kuriuos lydėjo

Vliko pirmininkas dr. Kazys Bobelis. Apklausos pirmininkas kongresmanas Wayne Owens (dem. iš Uta) viešai pasveikino svečius.

Be kongresmano Owens, apklausoje dalyvavo ir kongresmanas Doug Bereuter (resp. iš Nebraskos), kuris teigė, kad jo rinkiminėje apygardoje gyvena nemažai latvių ir kad jis esąs jiems prižadėjęs aplankyti Latviją ir galbūt kitas Pabaltijo šalis netolimoje ateityje.

Įvadinėse pastabose kongresmenai Owens ir Bereuter atkreipė dėmesį į tai, kad Pabaltijo tautos esančios okupuotos šalys. Bereuter beveik visus savo klausimus, kuriuos pateikė liudytojams, skyrė Pabaltijo temai. Klausė, kodėl sovietai nusprendė pripažinti, kad Stalino valdžia tikrai sudarė slaptą sutartį su nacių Vokietija ir kaip tas prisipažinimas gali paveikti tautinio apsisprendimo judėjimą Pabaltijo valstybėse? Kokią įtaką religinės bendruomenės turėjusios pabaltiečių tautiniams judėjimams. Ar Pabaltijo respublikų kompartijos bendradarbiauja su tautiniais judėjimais? Kokią įtaką gali turėti nepabaltiečių kareivių, atliekančių tarnybą Pabaltijo šalyse dalyvavimas respublikiniuose rinkimuose ateinančiais metais?

Į šiuos klausimus liudytojų atsakymai buvo įvairūs. Pav., Liudmilla Thorne pabrė-

(Nukelta į 3 psl.)

Neaiškiose aplinkybėse žuvę sovietų kariuomenėje jaunuoliai. Jų vardai buvo išstatyti Vilniaus aikštelėje.

G. Vitkaus nuotr.

123

LTSR Valstybės
RESpublikinė
BIBLIOTEKA

SAVAITINĖ POLITIKOS

Lietuvos spauda. - Naują laikraštį 'Respublika' pasitinkant

Rugsėjo viduryje Vilniuje pasirodė naujas leidinys RES-PUBLIKA. Kol kas jis išeina du kartus per savaitę, bet nuo naujų metų bus dienraštis. Jau dabar spausdinamas 100,000 tiražu. Pirmame psl. laikraštis turi įdomų skyrių "Vieno sakiniu". Jame (antram laikraščio Nr.) pasirodė tokia telegrama: "Nuoširdžiai sveikinu t i k r o laikraščio Respublika pirmojo numerio pasirodymo progą ..." Kuo jis 'tikresnis' už kitus 173 leidinius, kurių kaip grybų po lietaus užderėjo šį rudenį?

Prisimindamas paskutiniųjų 65 metų lietuvių spaudą, galėčiau pasakyti, kad nepriklausomoje Lietuvoje "Respubliką" kvalifikuotumėm kaip bulvarinį laikraštį. Tiesa, ką nors panašaus į bulvarus patys nedaug turėjom. Tas terminas atėjo iš užsienio. Ten bulvarų ir gatvių kryžkelėse yra spaudos kioskai. Kad atkreiptų dėmesį, kai kurie laikraščiai turi labai rėkiančias antraštes. Kai kada sunku jas pateisinti tekstu, bet tai nelabai svarbu. Skaitytojas tai pastebi jau išėdęs į požeminį traukinį ar autobusą ilgesnei kelionei į darbą ar iš jo.

Tiek daug apie tai rašau, nes RESPUBLIKA irgi turi tokias antraštes, tačiau visi Lietuvos laikraščiai ragindami save prenumeruoti išpėja, kad kioskuose jų nerasi. Atseit, ne skubantiems į viešojo susisiekimo priemones jie skiriami. Kaip ten būtų – ir niekur neskubantiems margi laikraščiai įdomesni! Pats gyvenimas pagreitėjo. Ypač kai prisimeni, kaip neseniai nuobodžiai atrodė TIESA, ar net jaunesnė KOMJAUNIMO TIESA. Jie iš karto išsiuodavo, kad siūlomi ne tik skaitymui, bet ir visokiems kitiems ... popieriaus poreikiams.

RESPUBLIKOS turinys

RESPUBLIKA

© Pirmieji leidimo metai
Nr. 1

LIETUVOS SAJŪDŽIO LAIKRAŠTIS
Leidiamas du kartus per savaitę

1989 m. rugpjūtį 16 d. išleistas
Kaina 15 kap.

Dalykimes gėriu
Visus mus maloniai kviečia ir laimina Jo Eminencija Lietuvos kardinolas Vincentas SLADKEVICIUS

Linkėjimai prie lopšio
Jūs tarė LKP CK pirmasis sekretorius Algirdas BRAZAUSKAS

Laukiu ozono
Taip išdyti "Respubliką" i kelia LPS Seimo tarybos pirmininkas prof. Vytautas LANDSBERGIS

VIENO SAKINIU
ORAS šiltesnis ir saulesnė palatina šilumą, temperatūra dienos 18-20 laipsnių šilumos.
RAUKŠČIA patalpa šilumos radiatorių šilumą, temperatūra dienos 18-20 laipsnių šilumos.
VILNIO šilumą šilumos radiatorių šilumą, temperatūra dienos 18-20 laipsnių šilumos.
SANTALPUS Lietuvos šilumos radiatorių šilumą, temperatūra dienos 18-20 laipsnių šilumos.
ENGLIČIA šilumą šilumos radiatorių šilumą, temperatūra dienos 18-20 laipsnių šilumos.
TURKŲ šilumą šilumos radiatorių šilumą, temperatūra dienos 18-20 laipsnių šilumos.
LITU šilumą šilumos radiatorių šilumą, temperatūra dienos 18-20 laipsnių šilumos.
PILNABALTA šilumą šilumos radiatorių šilumą, temperatūra dienos 18-20 laipsnių šilumos.
KIMBALA šilumą šilumos radiatorių šilumą, temperatūra dienos 18-20 laipsnių šilumos.
SPORTAS šilumą šilumos radiatorių šilumą, temperatūra dienos 18-20 laipsnių šilumos.
PRAMŪS šilumą šilumos radiatorių šilumą, temperatūra dienos 18-20 laipsnių šilumos.

89.09.20
Trečiadienį

Taip atrodė "Respublikos" pirmojo numerio pirmas puslapis.

bei jo išdėstymas, jei neižiedžia konservatyvumo, patrauklus, įdomus, aktualus, sklandžiai ir dalykiškai parašytas. Valdžios visai nesigailima, kaip ir biurokratijos, statomi 'nepatogūs' klausimai paryškinamos jos klaidos ir nusikaltimai. Reikia pastebėti, kad ir kiti valdžios ar kompartijos teisiogiai leidžiami laikraščiai jau kitaip ne tik rašomi, bet laužomi. Pav. KAUNO TIESA, ar VAKARINĖS NAUJIENOS, kurias irgi galima būtų pavadinti 'bulvarinėm'.

Veik visų laikraščių dauguma yra panašaus formato į DIRVĄ, bet dažniausiai tik 4 ar 8 psl., kaip dabar RESPUBLIKA. Jos redaktorius yra jaunas, GIMTOJO KRAŠTO išrinktas populiariausiu Lietuvoje žurnalistu, Vitas Tomkus, visasąjungi-

nio Liaudies Kongreso Maskvoje deputatas. Jis turi gerų ir drąsių bendradarbių, kaip iš KOMJAUNIMO TIESOS Gintarę Adomaitytę ir Valentina Čeplevičiūtę, ar LITERATŪROS IR MENO Aldoną Žemaitytę. Tos mergaitės – atsiprašau už familiariškumą, – taip gražiai rašo, jog beveik gaila, kad RESPUBLIKAI turi rašyti trumpai ir suglaustai, neišleidamos į laukus pasiskinti gražių gėlių ...

RESPUBLIKA leidžia LIETUVOS SAJŪDIS. Kuo jis skiriasi nuo Lietuvos PER SITVARKYMO SAJŪDŽIO – iš laikraščio neaišku. Gal SAJŪDIS 'be persitvarkymo' specialiai turėjo būti sukurtas naujam laikraščiui leisti? Mat, Sąjūdis su persitvarkymu jau leido savo biuletinį 90,000 tiražu vardu ATGIMIMAS. Dabar žiūriu ir matau, kad ATGIMIMAS jau vadinasi Lietuvos persitvarkymo Sąjūdžio SAVAITRAŠČIU. Jis jau 16 puslapių ir jo tiražas 100,000.

Kas Lietuvoje dabar neleidžia savo laikraščio? Tiesa, leidėjais skelbiams ne asmenys, bet organizacijos. Atrodo, kad kiekvienas miestukas dabar turi, šalia miesto ar rajono kompartijos tvarkomo organo, dar ir persitvarkymo Sąjūdžio laikraštį. Kartais juos sunku išskirti. Vienas už kitą patriotiškesni! Žinia, visų nemačiau, bet dabar, šias eilutes rašant, ant stalo guli gamtos apsaugos draugijos TĖVIŠKĖS GAMTA, KLAIPĖDOS MAŽOJI LIE-

Iš kitos pusės

Tarp daugybės naujų leidinių Lietuvoje pasirodė ir VILNIAUS BALSAS. Tas dienraštis buvo pradėtas leisti 1939 m. spalio 28 d., mūsų kariuomenei žygiuojant į Vilnių. Tuomet Vilniuje kūrėsi dešimtys naujų draugijų ir sąjungų, iš Kauno kėlėsi valstybinės įstaigos, buvo steigiami, kaip ir dabar, lietuvių kalbos kursai valstybinės kalbos nemokantiems.

Vilnius ir dabar turi savo specifinių problemų, kurioms puoselėti ir spręsti Persitvarkymo Sąjūdžio Vilniaus Taryba pradėjo leisti tą laikraštį, kurio pasirodymo dažnumas dar nenustatytas. Redaktorė – žinoma žurnalistė Aldona Žemaitytė, nepaprastai darbšti, kurios pavardę randi daugelyje nūdienių laikraščių. "Balsas" nutilo užėjus bolševikmečiui 1941 m. birželio 22 dieną.

"Balso" redaktorius anais laikais, R a p o l a s M a c k o n i s prisimena, kaip skubėjo išleisti pirmąjį, tada naujo, dienraščio numerį. Vedamasis buvo už vardinamas "Sulaukta Laisvės diena". Su dar dažais kvepiančiu pirmojo numerio keliais egzemplioriais, Mackonis nuskubėjo prie Ožėškienės aikštės, kur 14 val. turėjo prasidėti į sostinę įžygiavusios Vilniaus rinktinės dalinių paradas, kurį priėmė gen. V. Vitkauskas. Parado metu kažkas jam parodė aukštą, apkūną pulkininką, kuris esąs paskirtas Vilniaus karo komendantu. Mackonis rašo dabartinio VILNIAUS BALSO pirmame Nr.:

Buvo tai pulk. Kaunas. Prisistačiau esąs Vilniaus Balso redaktorius ir čia įteikiau pirmąjį numerį. Šaltai padėkojęs, pulk. Kaunas paklausė:

- O leidimą laikraščiui leisti turit?
- Leidimą? – žiotelėjau.
- Taip, ponas redaktoriau. Be leidimo laikraščio leisti negalima. Kuo greičiau paduokite mano ištaigai prašymą, apmokėkite žyminiu mokesčiu ir mes apsvarstysime.

Aš ir šiandien tebejauciu pirmąjį antausį iš tų, kurių ilgus metus laukėme. Nežinau, gal būdamas atsakingas už miesto tvarką asmuo, pulk. Kaunas ir teisingai kalbėjo, bet tą dieną komendanto pamokslų klausyti buvo koktu.

Kiek abejoju dėl to žyminio mokesčio, tačiau ir be jo situacija lieka labai tragiška. Biurokratija visados lieka biurokratija. Kiek laiko praėjus mūsiškė viską labai tvarkingai perdavė kitos valstybės biurokratijai. Toji, atrodė, viską iš pagrindų pertvarkė amžinai mirčiai.

Kas prikėlė tautą naujam atgimimui?

Ogi spauda ... kaip tas feniksas, iš pelenų iškilęs mitologinis paukštis ... (vm)

TUVA, tremtinių organas TREMTINYS, Jonavoje išei nančioji TAUROSTA, kraštotyros metraštis GIMTINĖ, Vilniaus VAKARINĖS NAUJIENOS, TIESA ir KOMJAUNIMO TIESA.

Tos abi 'tiesos' kaštuoja po 3 kapeikas, Atgimimas - 40 kp., Respublika - 15 kp. Respublika skelbėsi, kad į Ameriką ji oro paštu pristatoma už 85 dolerius į metus. Atgimimas, kuris save pristato 'necenzūruotu Sąjūdžio savitiraščiu' Lietuvoje metams kaštuoja 20 rub. 80 kp. Tiklesnius apskaičiavimus sumaišė rublio vertės numušimas ir klausimai, kaip jis bus pritaikintas spausdinimams iš Lietuvos.

Vėl susitikimas...

(Atkelta iš 1 psl.)

kvietimu, jis viešėjo ir Dodge City, kur jam buvo duota proga pasikalbėti su liaudim. Viena pabaltietė priminusi Stalino-Hitlerio paktą paklausė, kada bus išvesta okupacinė kariuomenė iš Pabaltės. Užsigavęs Primakovas atšo-

vė, kad jokios okupacinės kariuomenės ten nesą. Paklausė esanti kažkieno suklaidinta ir iš viso negalima kištis į kitų vidaus reikalus. Ten pat buvęs Sovietijos Tau tybių pirmininkas T. Bišer su sidariusią įtampą sumažino sakydamas, kad Pabaltės respublikų ateitis esanti jų liaudies rankose ...

Neatrodė, kad prie tokių derybų būtų prieita, bus tik pasikeista pažiūra. Likimas bus sprendžiamas vietoje. Kaip visados mūsų istorijoje, galime pasidžiaugti tik praeitimi. Per paskutinius metus Lietuva grįžo Europos žemėlapiu. Apie jos likimą jau spekuliuoja tie, kurie iki šiol ja visai nesidomėjo.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

TOOL/DIE REPAIRMAN

Immediate opening for a mold maker/mold repairman. Akron area. Must have 5 years exp. in plastics or die cast field. Excellent wages and benefits. Call 216-644-3554, ext. 8.

LIETUVOS PERSITVARKYMO SAJŪDIS SIŪLO IŠEIVIJOS LIETUVIAMS NAUJĄ LAIKRAŠTĮ:

„Respublikos“ laikraščio prenumeratą 1990 metams užsieniui priimama jau dabar. Laikraščiai bus siunčiami oro paštu. Visiems, kas nori 1990 metais gauti 300 „Respublikos“ laikraščio numerių, reikia užpildyti pateikiamą anketą, iškirpti ją ir išsiųsti nurodytu adresu.

Siunčiu „Respublikos“ laikraščio prenumeratą 1990 metų mokėsi \$85.00 JAV dolerius taip pat siunčiu auką \$ — JAV dolerius

Pavardė, vardas _____

Adresas _____

Čekius rašyti: SąjūdžioInfo. Siųsti: 7159 S. Whipple, Chicago, IL 60629, U.S.A.

Be to, pranešama, kad „Respublika“ priima visas tautiečių, gyvenančių užsienyje, reklamas ir skelbimus. Jos superkamos ir perduodamos per „SąjūdžioInfo“. Visas „Respublikos“ platinimo užsienyje ir reklamų bei skelbimų klausimais reikia kreiptis į „Respublikos“ atstovę Čikagoje Ritą Dapkutę („SąjūdžioInfo“).

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP.O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344

6116 ST. CLAIR AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44103

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPEREDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by
American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription
per year \$25.00 • Single copy 60 cents.Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskiro numerio
kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu
nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąži-
nami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Lietuvos Lygos balsai...

Viktoras Petkus ir Antanas Terleckas nuo jaunystės metų iškilūs Lietuvos laisvės šaukliai, vėliau ir vadovai, žmogaus teisių gynėjai, okupantų kalinti, trankyti po kalėjimus ir įvairius lagerius, visą kaltę suvedant "... už antisovietinę veiklą" ... Abu, Terleckas ir Petkus, jau ne nuo šiandien reiškiasi, kaip Lietuvos Laisvės Lygos vadovai, oponentai Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžiui.

Sekmadienį, spalio 28 d., pilna Jaunimo centro didžioji salė lietuvių naudojosi proga išgirsti šių vyrų mintis, susidaryti sau vaizdą, nūdienės padėties Lietuvoje.

Programą pradėjo Gražvydas Lazauskas, keliais bruožais primindamas neseniai įvykusį Amerikos Lietuvių Tarybos suvažiavimą ir kongresą, kurio svečiais buvo šios popietės kalbėtojai – Viktoras Petkus ir Antanas Terleckas. Programą vesti pakviečiamas Jonas Jurkūnas.

Abu kalbėtojai savo pareiškimais viens kitą papildė, jų mintys, pažiūra į Lietuvą ir galimuma atstatyti jos valstybingumą sutampa. Abu liekasi Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio ėjimams ir broliaviimui su partija, jos vadovais priešingame poliuje.

Keletas jų kalbų akcentų. Nebūkime optimistai. Tegu atgimsta visi tie, kurie buvo mirę mūsų tautai. Persitvarkymo sąjūdis didžiujasi tarybos sudarymu, o šios dienos kalbėtojas pareiškia, esą – 84% komunistai. Lietuvos gyventojus veikia trys jėgos: Maskva, Persitvarkymo Sąjūdis ir Tautos rezistencija. Pastarajai dabar vadovauja Nepriklausomybės sąjūdis, kurį sudaranti septynios grupuotės. Lietuvoje vyrauja didi viltis ir tikėjimas, kad prarasta laisvė ir nepriklausomybė bus atstatyta ... Tačiau balsavimais to negalima pasiekti. Daugelis išgyvena išivaizduojamus, o ne realius laimėjimus į laisvėjimą.

Kreipinys į išeivius. Numokite ranka į tautiečių aimanas dėl stokos maisto, apavo

ar aprangos! Tačiau Lietuva stokoja lietuviškos knygos, ypač Lietuvos istorijos dokumentinės medžiagos. Siųskite ją. Kvietė išeiviją "pas jus atvykstantį Algį Brazauską boikotuoti", nes jo pagerbimas būtų supastas kaip okupacijos pripažinimas.

Tokias ir panašias mintis mintis išgirdo susitikimo dalyviai iš vieno ar kito – Antano Terlecko ar Viktoro Petkaus – kalbų, kaip ir iš jų atsakymų į eilės klausytojų klausimus. Beje, Antanas Terleckas savo kalboje su didele pagarba pareiškė padėką išeivijos lietuviams už dvasinę, materialinę ir politinę veiklą, paramą broliams vergijoje, žymia dalimi išgelbėjusių lietuvių kultūrą ir savitumą.

Baigdamas tą apybraižą, menu neseniai skaitytą "Atgimime" Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio biuletenyje, Andriaus Ažubalio pasakojimą, "Kaip kuriama istorija". Autorius vaizdžiai parodo, kaip vyksta LTRS Auštosios Tarybos posėdis, kokie širmuliai kartkartėmis pereina deputatų salę, kai balsuojamas tas pats klausimas kelis kartus ... Arba "Gimtajame krašte" Vytautas Petkevičius pasakoja apie nemažą skaičių asmenų, partiečių, besitriūšiančių persitvarkymo darbuotėje. Žodžiu – ir LLL, ir LPS – visiškai neaišku kur šiandien stovi buvusieji lietuviai komunistai – ar jie padeda lietuviui, ar trukdo jį, ar net ir toliau dirba, kad vergovė išliktų.

Mečys Valiukėnas

Kongreso apklausoje...

(Atkelta iš 1 psl.)

žė, kad Pabaltijo šalių liaudies frontai nėra anti-rusiški, kaip Vakaruose kartais pavaizduojama. Tačiau, Serge Padukov teigė, jog jie iš tikrųjų buvo anti-rusiški iš pradžių, bet dabar akcentuoja priešišumą ne rusams, o komunistų santvarkai. Liudytojais gyvė Pabaltijo tautų pasi-

Vytautas Skuodis

E. Butėno nuotr.

Romos simpoziume

SOVIETŲ SĄJUNGOS NACIONALINĖS POLITIKOS KRIZĖS KLAUSIMAI

Vytautas Skuodis

Spalio 13 dieną Romoje įvyko tarptautinis simpoziumas tema "Tautos Sovietų Sąjungoje, jos nacionalinės politikos krizės akivaizdoje". Simpoziumą organizavo Romos Provincijos taryba drauge su Italijos Helsinkio komitetu. Pagrindiniai kalbėtojai buvo š.m. pavasary Paryžiuje įkurto Koordinacinio centro tautiniams–demokratiniais judėjimams Sovietų Sąjungoje remti, pavadinto "Demokratija ir nepriklausomybė" (Democracy and Independence) nariai, kurie, patys būdami iš Sovietų Sąjungos ištremti arba priversti iš jos išvykti, šiame simpoziume atstovavo savo pavergtuosius kraštus ir tautas. Jų padaryti pranešimai davė aiškų, tačiau toli gražu ne optimistinį sovietų pavergtų tautų dabartinės padėties vaizdą ir atskleidė didelį susirūpinimą dėl Vakarų politikų abejingumo jiems.

Šiame simpoziume pranešimą padarė žymus prancūzų politologas, daugelio knygų autorius Jean-Francois Revel, į simpoziumą specialiai atvykęs iš Paryžiaus. Diskusijose kalbėjo Italijos senatoriai Graziani, Strik-Lievers, Pollice, žmogaus teisių komisijos prie Italijos premjero pirmininkas, Romos universiteto profesorius Paolo Ungari.

Žemiau spausdiname Vytauto Skuodžio simpoziume padarytą pranešimą.

Tai kas dabar Lietuvoje vyksta galima pavadinti vienu žodžiu – atgimimas (renesansas). Savo dvasia jis yra panašus į XV–XVI amžių Italijos renesansą, kuris tiek daug davė ne tik darbščiai ir talentingai italų tautai, bet ir viso Vakarų pasaulio kultūrai. Italų renesanso įtaka buvo stipriai jaučiama ir Lietuvoje. Renesanso ir vėlesnių laikų architektų ir menininkų darbai ir jų įtaka pali-

ko Lietuvoje ryškius pėdsakus, kurie ir šiandien byloja, jog Lietuva buvo ir yra Vakarų kultūros kraštas.

Kada Italijoje prasidėjo renesanso epocha, Lietuva buvo didelė ir galinga valstybė, kuri lyg nenugalimas barjeras gynė Vakarų Europą nuo agresorių iš Rytų. Deja, taip atsitiko, kad Lietuva apsilpo ir XVIII a. pabaigoje buvo užgrobtą iškilusios ir sustiprėjusios Rusijos. Pastangos išsivaduoti Lietuvoje buvo ryškios per visą XIX amžių, ir tikslai I–jam pasauliniam karui baigiantis Lietuva vėl tapo laisva ir nepriklausoma valstybe. 1921–siais metais ji buvo priimta į Tautų Sąjungą, kuri buvo dabartinės Jungtinių Tautų organizacijos pirmtakė.

Laisva Lietuva per labai trumpą laiką labai sustiprėjo ekonomiškai, aukštą lygį pasiekė švietimas ir nacionalinė kultūra. Tačiau tas laisvės "aukso amžius" Lietuvoje truko tiksliai 20 metų.

Vykstant II–jam pasauliniam karui, Sovietų Sąjunga

1940 metų, birželio 14 d. pasiskelbė Lietuvai ultimatumą ir sekančią dieną užplūdo šimtai tūkstančių Raudonosios armijos. Okupuotoje Lietuvoje po kelių savaičių buvo suorganizuotas farsas Lietuvos "laisvanoriško" prisijungimo prie Sovietų Sąjungos. Tas Maskvos Kremiaus melas tebekartojamas ir šiandien.

Okupacija buvo suplanuota jau 1939 metų rugpjūtyje, kada Sovietų Sąjunga ir Vokietija rezgė taikos ir draugystės sutartį. Pagaliau 23 dieną ji buvo pasirašyta kartu su slaptaisiais Molotovo–Ribentropo protokolais apie politinių interesų sferų pasidalinimą Rytų Europoje. To slapto susitarimo aukomis tapo ne tik Lietuva, Latvija ir Estija, bet ir Lenkija, Suomija bei Rumunija. Toji sutartis davė pradžią II Pasauliniam karui.

Šių slaptų Molotovo–Ribentropo protokolų ir Stalino–Hitlerio sutarimų 50 metų sukaktį neseniai plačiai ir energingai paminėjo Lietuvos, Latvijos ir Estijos gyventojai. Apie juos daug rašė ir pasaulinė spauda.

Taigi, Lietuvos aneksija jau tęsiasi beveik 50 metų. Tai pati didžiausia lietuvių tautos nelaimė per visą lietuvių tautos istoriją.

Ribotas laikas, pagaliau ir šio pranešimo konkreti tema neleidžia plačiau kalbėti apie tuos 50 aneksijos metų, tapusius ištisa lietuvių tautos tragedija, kuri pareikalavo milijonų fizinių ir dvasinių aukų. Visą tai išsamiai ir gražiai aprašė italų mokslininkas Dr. Guido Michelinis sa-
(Nukelta į 4 psl.)

ryžimą ginti savo teises taikingu būdu ir sutarė, kad iš trijų Pabaltijo šalių tiksliai Lietuvoje Bažnyčia turėjusi labai didelę įtaką žmogaus teisių bei tautinių teisių judėjimui.

Liudytojas Kline prisipažino, kad jis nesąs Pabaltijo šalių žinovas. Jo komentaras ti ko visiems liudytojams, nors jie pasirodė nebloginai informuoti apie Pabaltijo padėtį, bet jų atsakymai nepasižymėjo ypatingu įžvalgumu.

Apklausa užsitęsė nepilnas dvi valandas. (LIC)

Romos simpoziumas...

(Atkelta iš 3 psl.)

vo straipsnyje "Lietuva: nuo stalinų represijų iki šiandieninio atgimimo", kurį neseniai atspausdino vieno Italijos universiteto žurnalas "Vita e pensiero".

Kas dabar Lietuvoje vyksta yra ir tikra, tačiau taiki revoliucija. Dabar visa lietuvių tauta pakilo į kovą už pilną žmogaus ir pavergtos lietuvių tautos teisių įgyvendinimą taip, kaip tas teises supranta laisvasis pasaulis.

Gera žinoma, kad žmogaus teisės gali būti pilnai įgyvendintos tik tais laisvame ir tikrai demokratiškame krašte. Tai gerai supranta ir pavergtoji lietuvių tauta, pakilusi į kovą už savojo krašto laisvę.

Dabar Lietuvoje vyksta ir tikras stebuklas. Dar taip neseniai, vos prieš keletą metų Lietuvos vardą garsino persekiojamos lietuvių katalikų Bažnyčios Kronika, politinių kalinių bylos, pavienių Lietuvos disidentų drąsūs balsai. Dabar gi, nuo 1988 metų vidurio, į kovą už Lietuvos teises ir laisvę pakilo beveik visi, nuo vaikų iki šimtamečių senelių.

Lietuvoje manevruodama valdžia buvo priversta padaryti tikėjimo ir Bažnyčios tolerancijos regimybę. Išsilaisvino spauda ir palengvėjo ryšiai su užsienio kraštais. Nebetrukdomos dažnos ir gausios protesto demonstracijos ir mitingai, į kuriuos susirenka iki 200 tūkstančių žmonių. Reikšmingą vaidmenį atlikusią pagrindinio spaudą pakeitė gausi ir įvairi formalioji spauda, kuri yra platinama atvirai. Atsikūrė daug laisvosios Lietuvos laikais egzistavusių organizacijų ir partijų, atsirado daug naujų organizacijų, nors jos yra neoficialios. Keliolika anksčiau veikusių oficialių organizacijų atsiriboję nuo centrinės priklausomybės Maskvai. Tokios priklausomybės nori atsisakyti ir dirbtinai sudaryta Lietuvos komunistų partija.

...

Pagrindinė jėga visų dabartinių Lietuvos pasikeitimų yra Lietuvos persitvarkymo sąjūdis, kuris susikūrė 1988 m. birželio 3 dieną ir dabar turi daugiau kaip 300 tūkstančių vien tik aktyviųjų narių. Sąjūdis turi savo seimą ir to seimo tarybą, kurios pirmininkas yra prof. Vytautas Landsbergis.

Sąjūdis veikia Lietuvos TSR Konstitucijos rėmuose, todėl Stalino-Brežnevo dvasios centrui Maskvoje vis dar nėra preteksto užgniaužti Sąjūdžio veikimą ir likviduoti lietuvių tautos pasiektus demokratinius iškovojimus. Sąjūdis Lietuvoje yra įteisintas įstatymais. Jo vadų įtaka ir

poveikis yra didelis ne tik respublikos valdžiai, bet ir Lietuvos kompartijos centro komitetui.

Sąjūdis pasiekė, kad Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos Prezidiumas buvo priverstas išleisti eilę įstatymų, kuriais buvo įteisintas tautos himnas, tautinė vėliava, leista tautinė heraldika, už kurių panaudojimą vos prieš metus buvo taikomos griežtos bausmės. Buvo išleistas įstatymas, patvirtinantis, jog Lietuvoje lietuvių kalba yra valstybinė kalba.

Pagaliau, Sąjūdžio poveikio dėka, šių metų gegužės mėnesį Lietuvos TSR Aukščiausioji Taryba priėmė labai radikalią istorinį dokumentą - Deklaraciją apie suverenitetą, kurioje aiškiai pasakyta, kad Lietuva buvo jėga prijungta prie TSRS, kad TSRS vyriausybė ir dabar ignoruoja netgi Lietuvos tikro ekonominio savarankiškumo siekius ir kad vienintelė išeitis iš susidariusios sunkios padėties - atkūrimas valstybinio suvereniteto. Tuo pačiu metu į Lietuvos TSR Konstituciją buvo įvestos kelios reikšmingos pataisos, jų tarpe 70 straipsnio pataisa, kuri skelbia, jog Lietuvos TSR turės galią tik tie TSRS įstatymai, kuriuos priims arba ratifikuos Lietuvos TSR Aukščiausioji Taryba.

Reikšminga, kad pavasarį įvykusiųose rinkimuose į TSRS Aukščiausiąją Tarybą Lietuvoje, iš 42 išrinktųjų 36 buvo Sąjūdžio vadai arba Sąjūdį palaikantys deputatai. Tuose rinkimuose Lietuvos komunistų partija patyrė didžiulį pralaimėjimą.

...

Negali nuneigti fakto, kad visų tų pasikeitimų Lietuvoje prielaidas sudarė M. Gorbačiovo vadovaujamos TSKP reformų paskelbimas, žinomų 'glasnost' (viešumo) ir 'perestroikos' (pertvarkos) vardais. Vakaruose gerai žinoma, kad tas reformas sąlygojo rimtos problemos, susijusios su tolesnio TSRS imperijos egzistavimo klausimais. Mižiniška TSRS imperijos ir jos valdymo sistema atsidūrė aklavietėje, kuri pirmiausiai reiškia ekonominę šalies katastrofą, ideologinę, politinę, socialinę, ekologinę, kultūrinę ir tautinių santykių krizę.

Jau ketveri metai kai paskelbtoji ekonominių reformų programa stovi vietoje. Per tuos ketverius metus ekonominė krašto būklė dar pablogėjo. Toji priežastis - stipri stalinistų ir brežnevinės stagnacijos šalininkų įtaka.

Lietuva, Latvija ir Estija pirmosios parodė iniciatyvą išjudinti 'perestroiką' iš vietos savo respublikose su sąlyga, jeigu joms bus suteiktas visiškai savarankiškumas ir visiškai veikimo laisvė.

Tam yra reikalingas pilnas žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių įgyvendinimas. Po ilgų svyravimų Maskva sutiko eksperimento tvarka Pabaltijo kraštams duoti sąlyginį ekonominį savarankiškumą, tačiau ir toliau juose paliekant savo totalitarinį režimą. Kad taip bus, buvo gerai žinoma ir anksčiau. Todėl, dėl Maskvos delsimų, Pabaltijo kraštų gyventojams neliko nieko kito, kaip tik patiems pasiimti dalį teisių ir laisvių, apie kurias buvo kalbėta anksčiau.

Tačiau įstatymai, varžantys ir labai apribojantys lietuvių tautos teises ir laisvę, dar neatšaukti, o Maskva grąšina vis dažniau. Represijos ir teroras Lietuvoje ir kitose Pabaltijo respublikose gali prasidėti ir dabar. Tai patvirtina š.m. rugpiūčio pabigoj paskelbta TSKP Centro komiteto "Pareiškimas dėl padėties tarybinio Pabaltijo respublikose". Tame pareiškime yra ir tokios užuominos: jeigu tie kraštai ir toliau sieks laisvės, "Pabaltijo tautų likimui grėsia rimtas pavojus (...) Padariniai galėtų būti tautoms katastrofiški. Galėtų iškilti klausimas dėl paties jų gyvybingumo".

Viena priežastis, kuri TSKP Centro Komitetą, Politbiurą ir Gorbačiovą tiesiog įsiutino buvo ta, kad Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos sudarytoji vyriausybė komisija paskelbė slaptą Stalino-Hitlerio (Molotovo-Ribentropo) susitarimą ir jų pasekmių tyrimų išvadas, kuriuos įrodė Lietuvos, Latvijos ir Estijos okupacijos 1940 metais tikrumą ir tebesitęsiančios jų aneksijos faktą. Nežiūrint piktos Maskvos reakcijos, š.m. rugsėjo 23 dieną Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos sesijoje, tos komisijos išvados buvo priimtoms vienbalsiai.

Laisvės siekimas Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje jau ne besutramdomas. Tai parodė pasaulyje iki šiol negirdėta protesto forma, kada rugpiūčio 23 dieną iki pusantro milijono pabaltiečių susikibę rankomis sudarė gyvą grandinę, kuri sujungė visą Lietuvą, Latviją ir Estiją. Tą milijoninę demonstraciją gražiai pagerbė Italijos dienraštis LA REPUBBLICA rugsėjo 8 dienos savaitiniame priede. Lietuvių tauta yra pasiryžusi pakelti naujus persekiojimus ir patirti naujas kruvinas aukas dėl laisvės. Tvirtą nusistatymą ir toliau dėl jos kovoti palaiko įsitikinimas, kad TSRS imperijos totalinė diktatūra anksčiau ar vėliau turės transformotis į taikios ir tikros demokratinės valstybės formą.

...

Deja, kelia nerimą Vakarų pasaulio TSRS simpatikai, kurie įsitikinę, kad Sovietų Sąjungos imperijoje jau prasidėjo dekolonizacijos procesas ir kad ja dabar jau galima pasitikėti ir ją remti, padedant stiprinti jos ekonomiką. Visai pamirštama, kad TSRS atvejį jos ekonomikos sustiprėjimas pirmiausiai reikštų jos karinės galios, tuo pačiu ir jos agresyvumo sustiprinimą.

Iš pasakymo kyla šios išvados.

1) Lietuvių tauta, kovojanti už savo teises ir laisvę, turi rimtų priekaištų didžiųjų valstybių vadovams ir Jungtinių Tautų organizacijai dėl jų abejingumo lietuvių, latvių ir estų tautų likimui. Mes norime jų paklausti: nuo kada Lietuvai nebegalioja Atlanto charta, žmogaus teisių ir Jungtinių Tautų organizacijos nuostatai, visoms tautoms užtikrinantys laisvo apsisprendimo teisę?

Manau čia vieta priminti žymaus italų publicisto Konsantino Camoljo 1928 m. pa-

skelbtoje studijoje "Lituanian martire" pasakytus žodžius: "Vakarų Europos civilizacijos valstybės (pridėsiu ir JAV / V.Sk.), matyt, nelabai nusimano apie įvykius Rytuose ir Pabaltijos valstybėse, reikalaujamos taikos, paremtos neteisėtumu". Tie tauraus italo žodžiai, pasakyti prieš 60 metų, mums yra aktualūs ir dabar.

2) Mes norime jų paklausti: kodėl Sovietų Sąjungai, tipiskai kolonijalinei imperijai ir pavergtųjų tautų kalėjimui, nebetaikomi tarptautinės teisės dekolonizacijos nuostatai? Tie patys nuostatai, kurių pagrindu po antrojo pasaulinio karo beveik šimtas Afrikos ir Azijos kolonijinių kraštų tapo laisvomis ir nepriklausomomis valstybėmis.

3) Lietuvių tauta išpėja Vakarų kraštų valdovus ir politikus: Sovietų Sąjungoje demokratizacijos procesas tiksliai prasideda ir yra pavojus, kad tas procesas bus užsmaugtas. Sovietų Sąjungoje tikroji demokratija išsigalės tik tada, kada joje pasibaigs partokratinė diktatūra, paremta tiksliai prievarta ir melu.

Vytautas Skuodis

DESIGNERS CHECKERS DETAILERS

Immediate positions for individuals having experience with steel mill machinery or heavy handling equipment. Send resume to:

EAST OHIO MACHINERY CO.

P.O. Box 2657
Alliance, OH 44601
216-821-7198

CNC MACHINISTS & LATHE OPERATORS

A very Aggressive, Growing, High Tech Company East of Pittsburgh seeks skilled CNC Machining Center & CNC Lathe Operators. To work 2nd & 3rd shifts on state of the art equipment doing close tolerance work. Sent resume to: Attn: Human Resource Dept. LEYBOLD VACUUM PRODUCTS INC. 5700 Mellon Road Export, PA 15632 An Equal Opportunity Employer M/F/H/V (41-48)

Train to be a Professional

SECRETARY
EXECUTIVE SEC.
WORD PROCESSOR
HOME STUDY / RES. TRAINING
FINANCIAL AID AVAIL.
JOB PLACEMENT ASSIST.
1-800-327-7728

THE HART SCHOOL
a Div. of A.C.T. Corp.
Nat'l. Hdqtrs. 4899 N. Fed. Hwy.
Pompano Bch. FL

1989 M. KELIONĖS Į LIETUVĄ

GRUODIS

LIETUVA IR BELGIJA Naujų Metų kelionė, 14 dienų: 9 naktų Vilniuje, 1 Maskvoje, 2 Briuselyje
Kelionė Nr. 129 gruodžio 29-sausio 11 \$1,599 iš Bostono ir Niujorko
\$1,782 iš Čikagos

Ekskursijos į Palangą ir Klaipėdą su pernaktiniais kiekvienai grupei!

Baltic Tours patarnauja sudarant jūsų artimesiems dokumentus viešnagai pas jus.

Nuperkamos mašinos ir kitos dovanos užsienio valiutos parduotuvėse Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje.

Platesnei informacijai ir kelionių lankstinukams kreiptis:

BALTIC TOURS
77 Oak St., Suite 4
Newtown, MA 02164
Tel.: (617) 965-8080

KŪRYBA IR MOKSLAS

Clevelando vyrų oktetas Tėvų žemėje

(2)

Ingrida Bublienė

Antrąjį sekamdienį Lietuvoje, po šilto ir nuotaikingo Lietuvos ansamblio priėmimo, vakare mums Varpo choras surengė jaukias vaišes. Priėmimas vyko Lietuva viešbučio "Seklyčios" restorane, kuriam vadovavo choro pirm Bronius Rėza. Vyrų choras, vadovaujamas Aniceto Armينو, prieš vakarienę mus pasveikino koncertu. Tenka paminėti, kad priėmimo metu mūsų kelionės organizatorius Algis Grigas buvo pakeltas į Varpo choro garbės narius ir apdovanotas varpo medaliu. Vaišėse taip pat dalyvavo Rūta Pauperienė ir Žalgirio futbolo komandos treneris B. Želkevičius.

Pirmadienio rytą autobusas pasuko link Šiaulių, kur vakare mūsų laukė Kultūros Rūmuose šiauliečiai bei apylinkių gyventojai. Šiauliuose pirmas sustojimas buvo puikiam restorane "Žvejų užėiga", prie Rekyvos ežero. Po to vadovai aprodė mums savo miestą. Atmintina liko Šiaulių 750 metų jubiliejinė

skulptūra "Šaulys", kurios autorius Stasys Kuzma. Tačiau pati unikaliausia vieta Šiaulių apylinkėje, tai Kryžių Kalnas – tikra tautos skausmo išraiška: kryžius ant kryžiaus, rožančius ant rožančiaus, intencija, ant intencijos ...

Mūsų koncerto laukė mieste sausai prikimšta salė. Koncertas sėkmingai praėjo, palydint ovacijom. Po koncerto vaišės. Dėmesį atkreipė garbės svečių pakvietimai į koncertą su įrašu: "Nuoširdžiai kviečiame ir tikimės, kad mūsų mieste viešintis Cleveland Vyrų Oktetas ras atgarsį Jūsų širdyse ir padovanos daug šiltų, nepakartojamų akimirų". Vaišėse dalyvavo miesto pareigūnai, kultūrininkai bei įvairių įmonių direktoriai. Miesto meras Povilas Morkūnas mus sveikino sekančiais: "Žiūriu kuo jie skiriasi, lietuviškai kalba, lietuviškai dainuoja – nejaugi jie gyvena taip toli?! O šiandien man atrodo, kad vis mažiau to Atlanto, leng-

"Lietuva" ansamblio priėmimo Vilniuje. Iš k.: Romas Zylė, ansamblietė, Ingrida Bublienė, Valdas Žiedonis, Raimundas Kavaliauskas. Kalba ansamblio meno vadovas Pranas Budrys.

viau pasiekti vieniems kitus. Jūs sugrįžote šiandien su daina, nešdami kultūrą į mūsų žemę. Šių dienų nutiestą tiltą reikia remti, kad visuomet būtų Lietuva".

Tą vakarą sveikinimai sekė sveikinimus ir buvome apdovanoti gražiausiais žodžiais. Miesto meras mus pakvietė sekančią dieną atvykti į jo įstaigą. Savo kabinete jis mus apdovanojo rožėmis ir suvenyrais. Norėčiau paminėti kad ir mes rengėjus bei miestų pareigūnus vis apdovanojome išleistomis knygomis ir oktetų plokštele.

Į Šiaulių Aukso knygą įrašom sekančią įrašą: "Te švytin-tis Šiaulių miesto Šaulys nušviečia mūsų tautos kelią į Nepriklausomybę". Miesto pareigūnai išlydėjo mus ir autoubas toliau vežė į Palangą.

Palangoje grožėjomės Baltijos pajūriu, gintaro muziejum, parku ir Lino baseine pasimaudėm. Vėlai atvykome į Klaipėdą.

Klaipėdos miestas įdomus savo skirtinga statyba bei įvairiomis įžymybėmis. Uoste daugybė laivų, o krantus skalauja Baltija. Klaipėdos koncerto dalį dainų skyrėme Atlanto nugalėtojams. Vėl su entuziazmu sutinka mus klaidėdčiai. Tą vakarą priėmimas vyksta laive. Susipažįstame su visa eile naujų veidų tarp jų ir Gediminas Purlys, būsimas Čiurlionio Ansamblio dirigentas. Jis su mumis greitai susidraugauja ir net kartu dainą užtraukia.

Mūsų koncertų maršrutas jau ejo prie galo. Numatytas paskutinis koncertas Kauno Filharmonijos salėje. Kaune apsigyvenom Neries viešbutyje. Tą vakarą, su Vilniaus Universiteto ansamblio meno

Sol. Irena Grigaliūnaitė Kryžių kalne.

vadovu Vidu Aleksandravičium, dar suskubom į Vilnių – į jų paskutinę repeticiją prieš gastroles po Kanadą ir Ameriką. Ankstyvą rytą, prieš turą po žavųjį Kauną, oktetas padėjo puokštę gėlių prie Laisvės paminklo. Tai vėl neužmirštas momentas, kad toks žygis šiandien įmanomas. Tai viltis iškilusi mėlynam danguje, kuri tautai teikia jėgą nepailstančioje kovoje už nepriklausomybę.

Tą dieną, pagal oktetą nutarimą, už koncertus gautą honorarą paskirstėme sekančiai: Sąjūdžiui, Tremtinių Klubui ir Vytauto Didžiojo bažnyčios remontui Kaune. Su oktetu pirmininku Vladu Žiedo-

niu padarėm vizitą Tremtinių klubui ir įteikėm skirtą auką. Susipažinom su jų darbais ir rūpesčiais. Klubui šiuo metu pirmininkauja Balys Gajauskas. Aplankėm ir Vytauto Didžiojo bažnyčią prie Aleksoto tilto, Nemuno papėdėje. Tai istorinė ir viena iš seniausių bažnyčių, kurioje dabar klebonu paskirtas kun. Ričardas Mikutavičius. Klebonas šiltais žodžiais mus sutikęs supažindino su bažnyčios remonto darbais ir liko sujau-dintas mūsų auka. Jo entuziazmu šią šventovę atnaujinti telkiant pajėgiausius Lietuvos talentus, buvome tikrai sužavėti.

(Nukelta į 6 psl.)

Šiaulių miesto savivaldybėje su meru Povilu Morkūnu (viduryje).

Klaipėdoje su būsimuoju Čiurlionio ansamblio vadovu Gedimynu Purliu (kairėje).

'Lietuva brangi' tebeskamba ausyse

Rūta Kleva Vidžiūnienė

Daug dienų jau nuriedėjo praeitin nuo gyvenime jau niekad nesitikėto žvilgsnio į Vilniaus beribį vaizdą ir baltus, baltus Tris Kryžius, bestovint po plevėsuojančia trišpalve Vilniaus Pilies bokšte. O visgi gyvenime yra pergyvenimų, kuriuos ištrinti dabar tis yra bejėgė.

Mūsų Los Angeles Dramos Sambūris nepabūgo garsių Lietuvos teatrų ir jų žiūrovų kritikos. Pakilo teatrinė užuolaida ir Vilniuje, ir Kauno teatre su ta pačia gražia rūtos šakele, ir Panevėžyje, taip išgarsintame rež. Miltinio nuostabių aktorių vaidybos. Dabar, jau senokai grįžus, vi-

si sutikti tautiečiai klausia: Kaip pavyko? Ką sakė publika? Kokie išpūdžiai?

O tie išpūdžiai atsisako išdilti. Pereitą kartą pasakojau apie žurnalistų nuoširdumą, puikias keliones į istorines vietas, dabar pasakysiu keletą išpūdžių apie spektaklius. Taigi, kaip pavyko? Mano nuomone, žmonės labai šiltai įvertino aktorių vaidybą ir režisieriaus Petro Maželio darbą. Teatro meilė dar nepadarė gerų artistų, reikia ir geros vadovaujančios rankos su patirtimi ir su fantazija.

Rež. Maželis idėjo į statomą veikalą ir daug vaizduotės, ir savo patirtį bei sugebėjimą ištraukti iš aktorių viską ką jie turėjo. Kai kurie iš aktorių jau dalyvauja spektakliuose beveik nuo pirmųjų Sambūrio atsiradimo dienų, kiti įplaukė ir vėl išplaukė, dar kiti stipriai įaugo į šį tiek reikalaujantį gyvenimo būdą ir, turbūt, neišsivaizduoja savo gyvenimo be scenos darbo. Todėl viskas spektakliuose atrodė taip natūralu ir gyvenimiška, – tiek dramose temoje, tiek jos išpildyme.

Vilniuje turėta net trys spektakliai, o Kaune ir Panevėžyje po vieną. Turėjo būti sunku susikaupti, apsuptam seniai ar net visai nematytų giminių, pakilios lietuviškos atmosferos, o dažnam jaunuoliui tik iš istorijos knygų pa-

žintos tėvų žemės, didingų bažnyčių, kelionių per žalias pievas ir mišiniškus miškus. Dalyvauti iš Sibiro parvežamų karstų pamaldose. Jaudino gatvėse, televizijoje, valgyklose girdima gražioji kalba, toks nuoširdus, lietuviškas jaunimas.

Gėlės, dovanos, plojimai, gražios kalbos ir bendra "Lietuva brangi". Niekas, atrodė, nesiveržė namo. Plojo, giedojo, dainavo ir džiaugėsi, – o gi čia buvo atvažiavusi tik mėgėjų grupė, tik nuo šeimų nutrauktais vakarais roles repetavę savanoriai, teatro 'sirgaliai', kaip Vilniaus Akademinio Teatro dir. Treinys tiksliai išsireiškė.

Vyresnieji gyvenome prisiminimais, jaunieji, pirmą kartą vaikščiojo tiek kartų apdainuotos Tėvynės žeme. Bet gali drąsiai pasakyti, kad nė vienas negrįžome toks pats, kaip buvome prieš šią kelionę. Tai apkalbėjome visi susibėgę pasidalinti išpūdžiais pas Sambūrio vadovus Vincą ir Emą Dovydaitis pereiną savaitę. Sambūriui liks neužmirštas jausmas, viską apglėbiąs momentas atvažiavus ten atidaryti Vilniaus Akademiniame Teatre rudens spektaklių sezoną su poetės Birutės Pūkelevičiūtės lyrine drama "Žmonės ir beržai", kurioje dalyvavo Vincas Dovydaitis, Ramunė Vit-

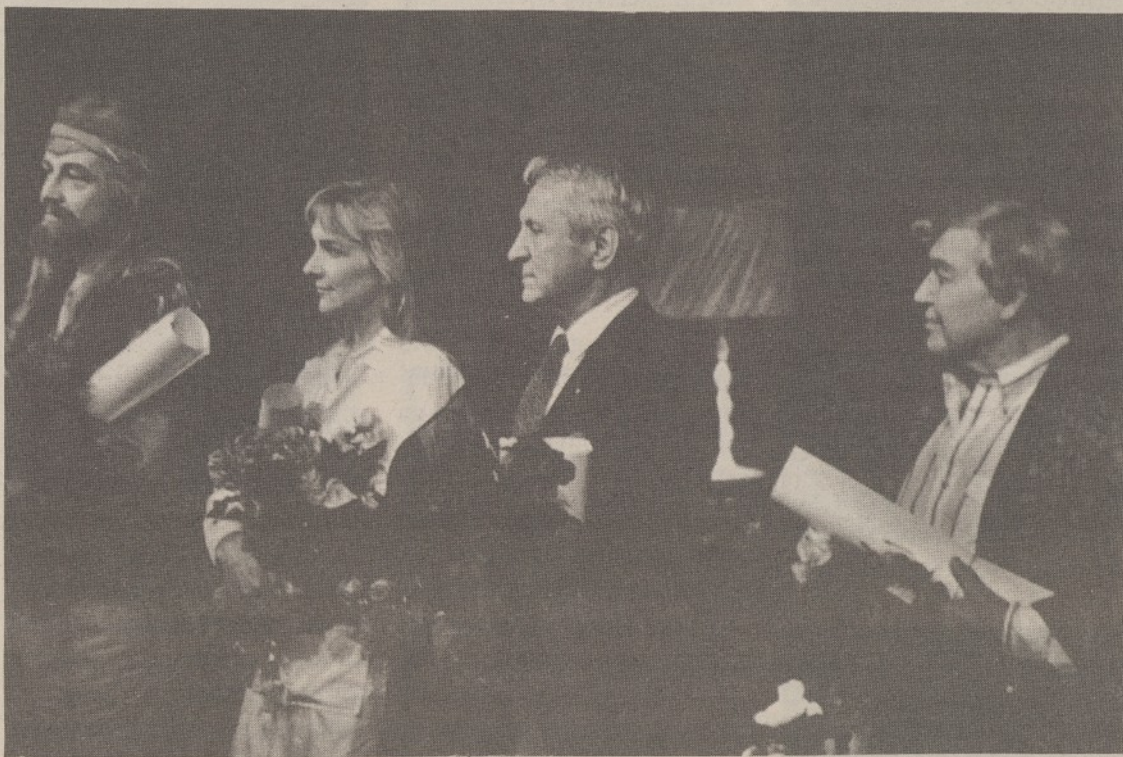

Scena iš B. Pūkelevičiūtės veikalo "Žmonės ir beržai", kuris Los Angeles dramų sambūrio buvo suvaidintas Lietuvoje. Aktoriai Viltis Jatulienė ir Vincas Dovydaitis.

Algimanto Žižiūno nuotr.

kienė, Viltis Jatulienė, Sigutė Mikutaitytė, Antanas Kiškis ir Fredas Prišmantas.

FACTORY
Roll Operator-exp'd, pyramid
and plate type, to roll I-beams
and channels, Chalfant Mfg.
Co., 1000 W. River Rd. South,
Elyria, Ohio. (applications
being accepted 8am to 4pm).

Los Angeles dramų sambūris Lietuvoje. Fredas Prišmantas, Sigutė Mikutaitytė, rež. Petras Maželis ir Sambūrio vadovas Vincas Dovydaitis.

Algimanto Žižiūno nuotr.

BOSTON

BALTŲ DRAUGIJOS KONCERTAI

Naujosios Anglijos Baltų Draugija šiais metais pradeda 31-įjį koncertų sezoną. Koncertai vyks įprasta tvarka – kiekvienos tautybės po vieną koncertą.

Trisdešimt vieneri metai – tai graži metų pynė, atsiiekta klausytojų atsilankymu ir draugijos narių darbu. Finansiniai koncertai išsilaiko tikrai iš serijinių bilietų, kuriuos galima gauti pas valdybos narius ir kasoje prieš koncertus.

Pirmas koncertas įvyks š.m. lapkričio 12 d. Jį atliks latvių pianistė Guna Kurmis iš Stockholmo. Antras koncertas, skirtas lietuviams, bus 1990 m. kovo 25 d. Čia programą atliks smuikininkė Elena Kuprevičiūtė-Bergen, dabar gyvenanti Cape Cod. Jai akompanuos dr. Saulius Cibas. Trečiasis koncertas ruošiamas 1990 m. balandžio 30 d. ir jo atlikėja bus estų čelstinė Kristina Vaska.

Maloniai kviečiame visus Bostono ir apylinkių lietuvius įsigyti serijinius bilietus ir atsilankyti į koncertus. Jūsų dalyvavimas užtikrins ne tik šių metų koncertų pasisekimą, bet ir tolimesnę Baltų koncertų eigą. Laukiame visų.

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

Tėvų žemėje...

(Atkelta iš 5 psl.)

Tą vakarą jau buvo paskutinis mūsų koncertas. Priėmėm paskutines gėles ir paskutinį kartą nusilenkėm Lietuvos scenoje.

"Pasimatymo" restorane įvyko šaunus priėmimas, kuriame taip pat dalyvavo JAV LB Kultūros pirm. Dalia Kučėnienė ir dail. Magdalena Stankūnienė iš Chicagos. Dėkojome rengėjams už neužmirštamą viešnagę tėvų žemėje, GT International firmai už priėmimus. Ypač vis prisiminsime Liudą Aškinį, kuris mus kelionėse lydėjo ir labai uoliai mumis rūpinosi. Jam talkino Arūnas Pozarskas.

Grįžus į viešbutį, gausybės išpūdžių neleido užmigti. Sekančią dieną, pakeliui į Vilnių, dar aplankėme Rumšiškės muziejų. Paskutinės valandos Vilniuje buvo skirtos dar įvairiems susitikimams.

Oktetas nuvežė Lietuvos miestų gyventojams Clevelando miesto mero specialų sveikinimą. Lietuvos miestų merai mums taip pat įteikė sveikinimus Clevelando gyventojams, kuriuos ateinančią savaitę įteiksime merui rotušėj.

Oktetas atsisveikino su Lietuva, o man dar ilgiau ten pasilikus, buvo malonu girdėti gražiausius koncertų atgarsius.

Šios kelionės metu teko daug išgyventi, daug patirti, bet labiausiai atmintini prisiminimai kiekvieno sutikto lietuvi, kurių širdyse ir mintyse tebuvo vienas žodis Lietuvos laisvė.

Šį savo raportą iš tėvų žemės norėčiau užbaigti vieno koncerte dalyvavusio žiūrovo žodžiais: "Visi koncerto metu tapome broliais ir seserimis. Nėra kelių Lietuvų, čia ir už Atlanto – viena Lietuva, vienai žemei plakančios širdys".

MATAS REALTORS

505 EAST 185 ST., EUCLID, OHIO 44119
(216) 486-2530

RITA MATAS

— Broker — G.R.I. — C.R.A.

Adv. VYTAS MATAS

— teisinis patarėjas

Kur Rytai susitinka su vakarais... (4)

Henrikas Stasas

Čia buvo apie dešimt 2 – 3 aukštų viešbučio pastatų; labai modernūs, gana prabangūs ir architektūra labai pritaikyti prie aplinkos. Už viešbučių rajono stūksojo aukštos uolos su daugybe angų kurių gilumoje gyveno šeimos. Tad vakarais buvo malonu susipažinti su aplinka ir vietos gyventojais. Vieną pavakare sutikom prie tų keistų uolų kokia 10 metų mergaitė, kuri maloniai pasisveikino, nuskynė ant uolos augančią gėlytę ir įteikė ją žmonai. Žinoma, nustebo tokio malonių elgesiu, bet vėliau patyrė, kad tai normalus šio krašto paprotys, nes kur tik sutikdavom vaikus visi taip pasielgdavo. Paprašėm mergaitės gal sutiktų parodyti mums jų esantį butą uoloje. Ji mielai sutiko ir įvedė pirmiausia į šeimos kambarį ir vėliau kiek aukščiau palipėjus į miegamus. Gyvenamam kambariui buvo reikalingiausi baldai, šaldytuvas ir televizija bei radijo aparatas. Tėvų namuose nebuvo, tad suaugusių neteko sutikti. Kitą vakarą aplankėme kitą šeimą, kurie taip pat mielai pakvietė užėiti į vidų. Čia gyveno seni tėvai ir jauna šeima, žinoma patalpos gana kuklios su būtiniausiais baldais. Kiek pabuvojus jaunoji moteris atnešė visiems po didelę stiklinę pieno ir vaišino mus.

Buvome tik po vakarienės, tad sunku buvo išgerti tokias dideles stiklines pieno. Be to pienas buvo neįprasto skonio, manyčiau ožkų ar avių. Tačiau šeiminių parodytam nuoširdumui reikėjo nusilenkti ir pieną nors ir nenoromis išgerti. Turkijoje su tautos vaišingumu dažnai teko susidurti. Čia kiekvienoje parduotuvėje tuoj siūloma ka-

vos ar obuolių arbatos, nors nieko ir nepirksi.

Po Kapadokiją kasdien iš vieno kaimo į kitą važiuojame autobusu, teko ir pėstiem po apylinkes, pavaikščioti. Kaimai ir miesteliai čia išsibarsę po plačias apylinkes, įsikūrę tarp uolų, kurių pastatai tos pačios uolienos blokų ir viskas susilieja į vieną vaškinę spalvą. Iš Kayseri pakeliui į Nevsehir yra jaukus kaimas Urgup. Kaimo namai vi-

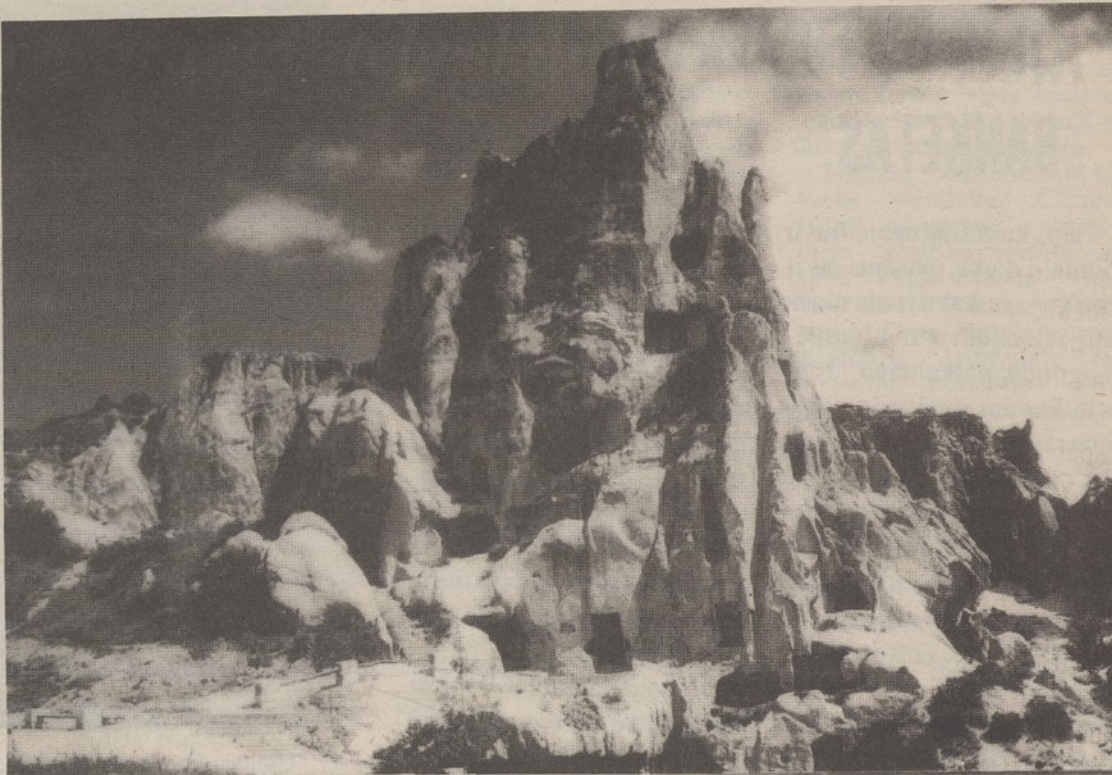
Turkų namai uolose.

H. Staso nuotr.

siškai prisiglaudę prie uolų ir juos tik iš rausvų stogų galima atskirti. Taip pat ir viešbučiai savo architektūra čia pritaikinti prie aplinkos. Kaimo panorama sudaro stiprią turistų atrakciją, nes visa apylinkė nusėta dideliais iš uolų suformuotais grybais, tarp kurių stūkso laumės kaminai, smailūs kūgiai ir kitokių formų uolos. Gana arti panašioj aplinkoj įsikūręs ir kitas kaimas Uchisar, kuris vadinamas trijų pilių kaimu. Neprivažius kaimą matoma milžiniška vaškinės spalvos uola, taip pat su daugybe angų. Uolos viršūnėje buvusi tvirtovė. Apylinkėje visa eilė tvirtovių, kurios saugojo Kapadokiją nuo persų ir kitų tautų

puolimo. Tvirtovės anais laikais naudojo hititai, makedoniečiai ir vėliau bizantiečiai. Musulmonai čia buvo pritaikę ir eitę karavanams serajų. Kaimo reginys nepaprastas: visa plokštakalnė nusėta fantastinėm uolų formacijom, aukštų uolų viršūnėse iškilusios tvirtovių liekanos, o vaškinės uolos saulėje atrodo lyg bičių koriai. Čia pat uoloje įrengtas ir nemažas viešbutis, o prieš jį smaili lyg netaisyklinga piramidė aukštai iškilusi uola. Aplink visą uolą daugybė apvalių skylių. Tokias uolas čia vadina karvelidėmis, ir jų šioje apylinkėje gana daug.

Pravažiuojame čia dar eilę kitų kaimų, kaip Ortahisar,

Tipiškos žmonių apgyventos uolos Uchisar kaime Kapadokijoje.

H. Staso nuotr.

Avicalar, Zelve ir kitus. Visi šie kaimai turi savo turistinius įdomumus ir sutraukia čia nemažą turistų. Tačiau įdomiausia vietovė čia laikoma Goreme, kurios apylinkėje buvo uolos įrengta net 365 bažnyčios ir eilė vienuolynų. Nors ši uolų sritis buvo jau seniausiais laikais apgyventa, tačiau labiausiai pagarsėjo, kai musulmonų persekiojami krikščionys čia pradėjo statyti bažnyčias ir kurti vienuolynus. Bažnyčių statybai naudojo natūralias olas, kurias padidino ir atitinkamai išdekoravo. Statydami bažnyčias jie turėjo tikslą plėsti krikščionybę dar nekrikštytuose gyventojų sluoksniuose. Jų darbą nepaprastai rėmė vysk. Basilius, kuris tuo metu rezidavo Cezarėje. Jis ir skatino čia statyti kiekvienai metų dienai po bažnyčią. Pirmųjų bažnyčių vidaus dekoravimas buvo gana menkas, nes tuo laiku dar veikė ikonoklastikai, kurie buvo uždraudę bet kokių paveikslų garbinimą. Bažnyčių dekoravimą paprastai atlikdavo keliaujantys dailininkai, bet su laiku išsivystė net savas stilius, t.y. kapadokinis. Piešiami objektai būdavo kraštutiniai stilizuojami ir artėdavo net į abstraktą, bet daugiausia įvairių gyvūnų simbolika. Pvz. žuvis reiškia Kristų, nes graikų kalboje prasideda ta pačia raide I (Iktus – Iesus), balandis reiškia taiką, Elnias – sielą, povas prisikėlimą, gaidys – šviesą, dieną ir t.t. Žmonių veidai freskose daugiausia ovalūs, sustingę, o kūnai kampuoti. Teko tose freskose pastebėti ir įdomią to meto perspektyvos sampratą. Pvz. plokštuma priekyje platesnė, o žmonės sustatyti eilėje vienas už kito, priekiniai žemesni, o užpakalyje esantys aukštesni.

Lankėme čia keletą iš išsilikusių bažnyčių. Iš buvusių 365 bažnyčių liko tik 30 kurias dar galima lankyti, kitos užgriuvusios ar kitaip sunykusios.

Pirmąją aplankėm šv. Bar-

boros bažnyčią (Barbara Kili-se), nes joje tuo metu buvo mažiausia turistų. Ji buvo čia uoloje iškalta XI amžiuje. Nedidelė ir tik dvi kolonos remia jos kopulą. Freskai gerai išlikę, net kunigų vardus galima įskaityti, kurie tuo metu čia veikė, būtent, Falibon ir Leo Marulino. Ankstyvesnės dekoracijos gana paprastos, matyt iš ikonoklastinio laikotarpio, kur matomos tik rausvos linijos ir geometrinė ornamentika. Vėlesnių laikų freskai, kur krikščionybės simboliką išreiškia Kristus ant kryžiaus ir šalia jo dar du nukryžiuoti. Absidoje (absida – pusės ratlankio patalpa) šv. Barboros paveikslas, pagal kurį pavadinta bažnyčia. Priešingoje sienos pusėje šv. Jurgis ir šv. Teodoras abu ant arklių ir kovoja su žvynuotu drakonu. Tai sena ikonografija, kuri labai populiari Mažosios Azijos. Panašios scenos čia randamos ir net hititų mēne.

Netoli paėjus nuo šios bažnyčios yra kita su gana keistu pavadinimu, tai Tokali Kili-se, lietuviškai būtų sagties bažnyčia. Mat jos lubų freskų centre buvusi sagtis, kurios dabar labai mažai matyti. Apskritai šioje bažnyčioje freskai lubose ir sienose labai gerai išlikę ir pati bažnyčia skaitoma čia viena iš didesniųjų. Ji padalinta į dvi dalis: į naująją ir senąją. Abi patalpas puošia ištisi freskų ciklai, kurie buvo užbaigti apie 920 metus. Tik naujojo daly freskai piešti 30 metų vėliau. Pirmas ciklas vaizduoja Kristaus gyvenimą nuo gimimo iki paskutinės vakarienos. Naujesnieji freskai taip pat Kristaus gyvenimo ir senojo testamento temomis. Freskose net įskaitoma ir dailininko pavardė Nikephoros, kuri reiktų manyti yra graikiška. (Bus daugiau)

ATTENTION:
EARN MONEY READING BOOKS
\$32,000 / year income potential.
Details.
(1) 602-838-8885 Ext. Bk 1753

Turkų moterų audžia kilimus ...

H. Staso nuotr.

LIETUVIŲ FONDO VAJAUS BANKETAS

Taip, kaip Lietuvoje buvo priimta – darbą įpusėjus, ar jį užbaigus, su kaimynais alaus šotį išlenkdavo ir klumpėmis grindis paskeldavo. Lietuvių Fondas, irgi prisilaikydamas tos tradicijos, savo vajuos, pusiaukelėje susikvietė savo bičiulius su jais pabendrauti. Šis vajuos ne eilinis.

Kaip jau buvo rašyta, yra mecenatas, kuris įneš 50,000 dol., jeigu lietuviška visuomenė iki metų galo sudės 100,000 dol. Iki banketo pradžios jau buvo sutelkta 50,430 dol., taigi teliko ... tik 59,570 dol. Senesniais laikais tai būtų buvusi didelė suma. Dabartiniais laikais, daugelis mūsų profesionalų ir jaunesnės kartos akademikų panašias sumas, ar net daugiau, į metus uždirba. Jų tarpe gal yra ir tų, kurie buvo

Lietuvių Fondo stipendininkai, tačiau mes jų nematome aukotojų sąrašuose. O būtų gera, kad ir nauji nariai į Fondo šeimą įsijungtų.

Tokie banketai ir yra tam rengiami, kad su bičiuliais pabendrauti ir, prie progos, savais rūpesčiais pakalbėti. Tradiciniai šiame bankete yra pristatomi ir šių metų Fondo stipendininkai. Banketą, kuris vyko spalio 21 d., šeštadienio vakare, puošnioje Martinique salėje, pradėjo Marija Remienė, Fondo valdybos pirmininkė. Ji savo trumpame žodyje paminėjo, kad Fondo rūpesčiai didėja, nes prašymai dabar jau ateina ne tik iš Išeivijos, bet ir iš okup. Lietuvos. Išeivija yra irgi įpareigota paremti atbūdančios tautos prašymus ir pastangas. Jų visų, žinoma,

patenkinti negalėsime. Bet reikėtų patenkinti bent tuos, kurie prašo stipendijų studijų pagilinimui Vakaruose. Vakaro programos pravedimui pakvietė Ramoną Steponavičiūtę, jauniausiąją Fondo talkininkę. Ji pakvietė invokacijos sukalbėjimui prel. Juozą Prunskį. Buvo paminėti dalyvaujantieji garbės svečiai kurių Čikagoje visuomet yra daug. Tepaminiū tik bankete dalyvavusį Vilniaus universiteto medicinos fakulteto dekaną dr. Albertą Svičiulį. Bankete dalyvavo ir daugiau svečių iš Lietuvos.

Meninę programą atliko solistė Praurimė Regienė, fortepijonu palydint muz. Alv. Vasaičiui. Tenka pažymėti, kad meninės programos atlikėjai savo honorarą paaukojo Fondui. Šio banketo proga savo įnašus į Fondą tūkstantinėmis papildė dr. F. Kaunas, dr. E. Ringus ir dr. J. Valaitis. Taip pat buvo šimtininkų ir aukojusių smulkesnėmis su-

momis. Visiems aukojusiems buvo nuoširdžiai paplota. Gaila, kada tų tūkstantininkų tik trejetas tebuvo. Reikia manyti, kad jie gal laukia progos užbaigti šimtą tūkstantinę. Po visų plovimų, R. Steponavičiūtė skaitė stipendininkų pavardes, o St. Baras, Fondo Tarybos pirm., ir Pov. Kilius, pelno skirstymo komisijos pirm., įteikė stipendijas.

Visų pavardžių neminint, tenka tik tiek pasakyti, kad viso stipendijoms buvo paskirta 58,250 dol. Stipendijų suma buvo sekančiai išskirstyta: Lituanistikos katedros studentams – 6,500 dol., Vasario 16 gimnazijos moksleiviams – 20,275 dol. ir studijuojantiems įvairiuose universitetuose 31,475 dol. Tenka taip pat paminėti, kad Fondas pensijų fondus tik administruoja ir skirsto pagal fondų mecenatų valią.

Pasibaigus vakarienei ir oficialiajai daliai, vyko šo-

kiai. O nešokantieji taip pat nenuobodžiavo. Reikia tikėtis, kad dalyvavusieji šiame renginyje, ir nedalyvavusieji, supratę Fondo darbų reikšmę – savo aukomis įsijungs ir padės pasiekti užsibrėžtą tikslą. Išeivijos kultūrinis gyvenimas, švietimas ir atbūdanči Lietuva iš mūsų to laukia!

J.Žygas

Lietuvių Fondo pokilyje spalio 21 d. Iš kairės: dr. V. Tumasonis, dr. J. Valaitis, dr. E. Ringus, Tarybos pirm. S. Baras, Valdybos pirm. M. Remienė, dr. A. Razma, svečias iš Lietuvos, dr. F. Kaunas.

J. Tamulaitis nuotr.

Lietuvių Fondo pokilyje keletas dalyvavusių stipendininkų. Iš kairės: R. Naudžiūtė, L. Mikučauskaitė, V. Boyevas, V. Tamulaitis.

J. Tamulaitis nuotr.

Superior Savings
ASSOCIATION

MOKAME AUKŠČIAUSIUS NUOŠIMČIUS UŽ
SANTAUPŲ INDĖLIUS

PASKOLOS TEIKIAMOS:

- namams pirkti,
- rezidenciniams ir komerciniams pastatams statyti,
- namų remontams,
- kvalifikuotų studentų mokslui

Superior Savings

Pagrindinis skyrius

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio Telefonas: 481-3008

DARBO VALANDOS: Pirmadieniais uždaryta.

Kitomis dienomis nuo 9:00 iki 4:00.

Penktadieniais 9:00 iki 6:00. Šeštadieniais 9:00 iki 2:30.

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71 St., Chicago, Ill.

1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.

Tel.: 476-2345

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

JEI JUMS REIKIA UŽDENGTI STOGĄ,
PATAISYTI AR PAŠALINTI VARVĖJIMĄ,
KREIPKITĖS Į

LATVIAN ROOFING

Cleveland telef. (216) 521-2182

DARBAS ATLIEKAMAS GREITAI IR SAŽININGAI.

Dengiame stogus apartamentams, Hot roofs. Tvar-kome kaminus ir vandens nutekėjimo vamzdžius, dedame po stogu kablius kontroliavimui ledo užsi-kimšimo. Taip pat atliekam dailidės darbus.

MARTINS ir GUNARS KAULINS Lakewood, Oh.

Lietuvos jachta "Lietuva" New Yorko dangoraižių papėdėje ...

Algio Norvilos nuotr.

Burės dangoraižių papėdėje

Žygis per Atlantą: Klaipėda — New Yorkas

Gediminas Pilaitis

Iki Amerikos krantų ranka paduoti. Paskutinės jūrmylės mums pačios sunkiausios. Vėjai nurimo, ir „Lietuva“ vėl slenka vėžlio žingsniu. Kauniečiai tuo tarpu pasiekė Sandi Huko iškyšulį ir pasiunčia džiaugsmingą telegramą į gimtinę. Prie Sandi Huko turėjome susitikti. Steponas Kudzevičius neiškentęs užkuria variklį. Po kelių valandų miglos aprauktame horizonte išryškėja žemyno ruoželis. Pagaliau. Vandenyne įveiktas! Prisigretinęs kateris lydi mus į Niujorko prieigose įsikūrusį Atlantik Hailendo jachtklubą. Ten „Lietuvai“ moja iš Nju Džersio valstijos sugužėję lietuviai.

— Sveiki, vyrai? Kur padėjote „Daile“? — sklinda nuo krantinės grynčiausia lietuviška šnektė.

Tinkamos radijo aparatūros neturėję vilniečiai įvarė baimės visiems. Atplauks naktį. Mums norisi kuo greičiau pulti į glėbį broliams lietuviams. Kažko delsia imigracijos tarnybos. Be vizų iš jachtos ir kojos neiškelsi. Moterys jūreiviams, kaip visada, jautriausios. Gilanda Matonienė į denį nuleidžia kvapnių šaltibarščių puodą. Srėbti juos, perplaukus Atlantą — tikra palaima! Tautiečius vaišiname neblogai išsilaikiusia rugine duona, raikome išsaugotą skilandį. Dar kelios akimirkos ir jachtklubą užtvindo lietuviškos dainos. Kur mes — Nju Džersyje ar Klaipėdoje?

Tautiečiai mus planavo pasitikti Niujorko uoste. Jachtoms išsisklaidžius, sumanymai šiek tiek pasikeitė. Į Niujorką plauksime truputėlį atsikvėpę. Svetingi Nju Džersio lietuviai apgailestavo, kad vėlai sužinojo apie mūsų vizitą ir nespėjo pasiruošti. Kuklinosi. Priėmimas buvo šaunus! Trentone buriuotojus oficialiai pasveikino valstijos senato spikeriai. Senatas ta proga priėmė deklaraciją, remiančią demokratines permainas Lietuvoje. Mūsų pozicijos Nju Džersyje — pakankamai tvirtos!

— Žinokite, kad Nju Džersis niekuo nenusileidžia Niujorkui, — aiškino „Lietuvą“.

Pabaiga. Pradžia Dirvoje Nr. 34, 35, 36

Defuojanti lietuvių jaunimo bendruomenės atstovė Danutė Audėnaitė.

Niujorkas, be abejo, stebia žalumoje skendintį Nju Džersį. Ambicingi valstijos gyventojai tuo nepatenkinti. Panašios tendencijos ir išeivijos kolonijose. Nju Džersio lietuviai, pripažindamas prašmatnaus Manheteno privalumus, būtinai patobrės, kad nepalyginamai patogiau gyventi vandenyno pakrantės miesteliuose. Pervaziavus Bruklino tiltą, hamburgeriai gal ir skanesni, bet kukurūzų dribsnius ten perka tik neišmanėliai. Konkuruojama dėl įtakos sferų. Prieš porą metų Nju Džersio gyventojai pareiškė, kad jiems turėtų priklausyti sala, kurioje stūkso Laisvės statula. Niujorkas, aišku, nesutiko.

Labai norėjau iš arčiau pamatyti garsiąją Laisvės statulą. Livingstone gyvenanti vertėja Vita Matusaitienė maloniai sutiko pavėžėti į Niujorką. Keltu plaukiame į Hudzono salą. Gigantiškas pilietinių laisvių ir demokratijos simbolis sutraukia gausybę žmonių iš viso pasaulio. Monumento papėdėje — emigracijos muziejus. Dvi valandas patrypčioję eilutėje, patenkame į vidų. Kiekvienai nacijų skirta atskira ekspozicija. Aiškiai matai, kaip Amerikos katilė lydėsi tautos, savo syvais stiprinusios naują civilizaciją. Nušalioje kertėje aptinku lietuvių pėdsakus. Dulka maldaknygė, raštuota juosta ir stiklo rėžtuvas.

Amerikiečiai neabejingi komfortui. Bet tuščiavidurėje Laisvės statuloje liftas kelia tik invalidus. Laiptais ropšiamės į viršų. Tėvai tempia nusiplūkusius vaikus, braukia prakaitą pagyvenę turistai. Apžvalgus aikštelėje atsiveria didinga Niujorko panorama. Matau Ašarų salą, kurioje emigrantai laukdavo lemtingų valdžios sprendimų. Vitos Matusaitienės motina čia prarado sveikatą. Senyviems arba pasiligojusiems žmonėms iš karto suteikdavo

si deglas. Savotiškas švyturys, rodantis kelią į Niujorko uostą.

Anksčiau laivai per nuotolį susisiekdavo ženklais. Net burės daug pasakydavo. Nereikėjo aiškinti, ką reiškia tamsiame dugne išpiešta kaukolė. Šiuolaikinių jachtų burės puošia „Malboro“, „Soni“, „Kodako“ firmų reklamos. Kelionei per Atlantą pasisiuvome naują spinakerį. Atvirame vandenyne jį pakelti nesudėtinga. Kur kas sudėtingiau tai padaryti nuo vėtrų ir bangų apsaugotame Niujorko uoste. Sukinėdami jachtą, bandomė pagauti smarakesnį vėjo gūšį. Didingai išsiskleidžia trispalvis burės audeklas. Mus lydinčiame „Kondoro“ laive kaip atsakas suplazda tautinių spalvų vėliavos. Miškas vėliavų! Susisiekejome...

Niujorko krantinė nematė tiek vienoje vietoje susirinkusių lietuvių. Dainomis ir šūksniais jie sveikino atplaukusius buriuotojus. Iš tribūnos skamba oratorių pasveikinimai. „Mes perplaukėme Atlantą, kad pasakytume — Lietuva dar gyva!“ — kalbėjo žygio vadovas Ignas Miniotas. Prašome perduoti Kaune stovinčios Laisvės statulos kopiją Niujorko merui Edvardui Kochui. Kitą dieną jis priėmė mus savo apartamentuose.

— Manhetenas kai kam nepatinka, — sako niujorkietis Pranas Gvildys, įdėmiai tyrinėdamas mano švarką, kuriame įsegtas Nju Džersio ženkliukas.

Skubu užtikrinti, kad Manhetenas žavus. Tokių dangoraižių Nju Džersyje nepamatyti. Buvęs Lietuvos, o vėliau ir Kanados pingpongo čempionas nušvinta. Niujorke jis vadovauja „Atletų“ klubui — seniausiai pasaulyje lietuvių sporto organizacijai. Globoja šeštadieninę mokyklą. Be to, ne bet kaip atlieka tiesiogines pareigas firmoje. Naujų rūpesčių našta užgriuvo Praną Gvildį, kai buvo paskirtas buriuotojus sutinkančio komiteto pirmininku.

Lėktuvu atskrido pakaitinės įgulos. Joms teks plaukti atgal. Bet prieš tai su buriuotojais nori susitikti kituose miestuose gyvenantys tautiečiai. Greitkeliu riedame į Čikagą. Trumpam stabtelėjome Klivlende, kur šaknis įleido apie 40 tūkstančių lietuvių. Gražus priėmimas kultūros židinyje. Vyresnio amžiaus tautiečiai prisimena istorinį Dariaus ir Girėno skrydį.

„Lituanikos“ kelias per Atlantą to meto sąlygomis buvo sunkesnis ir pavojingesnis. Lakūnai pasiekė skrydžio tolumo rekordą! Jų

žygdarbis dar ilgai gaivins tautos atmintį. Apie tai galvojau, bendraudamas su Klivlendo aeronautu Aliumi Benu. Oro balionais jis apskriejo beveik visas Amerikos valstijas ir dabar svajoja pakilti į Lietuvos padangę.

Nedaug beliko senųjų Lietuvos jūrininkų. Čikagoje laukė staigmena — buriuotojus pasitiko devintą dešimtį skaičiuojantis jūrų kapitonas Bronius Krištopaitis. Daug girdėjau apie šį žmogų. Jaunystėje mokomuoju burlaiviu „Arčibald Rusel“ net du kartus aplenkė šturpujį Horno ragą. Bronius Krištopaitis vadovavo „Maistui“. Tai buvo pirmasis laivas, išplaukęs į jūrą su trispalve vėliava. Karo audros paskandino, nubloškė į kitus kraštus per vargą sukurtą Lietuvos laivyną. Dabar vėl turime laivus, kurie, deja, negali pakelti valstybinės vėliavos. Bronius Krištopaitį linkėjo mums sugrąžinti prarastas jūreivystės pozicijas.

Čikagoje jautėmės kaip namuose. „Neringos“ kavinėje — nuostabūs didžkukuliai. Tokius mūsų viešojo maitinimo įmonės žada virti, kai Lietuva įgis ekonominį ir politinį suverenitetą. „Draugo“ redakcijos knygyne sklaidžiausiomis liutuanistinę literatūrą. Nieko ten baisaus! Bibliotekininkams rekomenduočiau išvilkti iš specfondų visas knygas. Lietuviai svetingai atvėrė savo namų duris, greitai užsimezgė naujos pažintys, suradome bendrų pažįstamų. Tautiečiai džiaugiasi atgimusia Lietuva, bet nelinkę akiai pulti į kraštutinumus. Primindavo mums, kad Amerika didesnė, bet jai kažkodėl užfėnkė dviejų partijų. Žmonės, siekdami tų pačių tikslų, čia nekumsčiuoja vienas kito, nelaido užgaulių replikų.

Netrūksta problemų ir išeivijai. Vyresnieji dar ištikimi tradicijoms, o jaunimas palengva amerikoneja. Blėsta lietuviškiausių kvartalų šlovė. Čikagoje juodaodžiai gyventojai baigia išstumti lietuvius iš Market parko. Jau gurgkšnoja alų ir koka kolą prie Dariaus ir Girėno paminklo. Nacionalinius restoranus perima lenkų kilmės emigrantai. Švento Kazimiero ligoninės vienuolės nebepuola gydyti mūsų tautiečių. Liūdna, bet nepraraskime vilties! Amerikietiškoji tautos šaka dar nenudžiuvė...

— Ji gali vėl sužydėti, — kalbėjo mūsų bičiulis, JAV gamtos apsaugos valdybos regiono administratorius Valdas Adamkus. — Žygis per

(Nukelta į 10 psl.)

Lietuvos jachtų kapitonas pas New Yorko merą Edward Koch. Kairėje šio reportažo autorius, klaipėdietis Gediminas Pilaitis, plaukęs per Atlantą.

Algio Norvilos nuotr.

Clevelando Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokytojos, Tėvų komiteto nariai ir buvęs Vedėjas. Iš kairės - sėdi: V. Rubinski, G. Plečkaitienė, I. Civinskienė su sūnum Alvyduku, D. Staniškienė, S. Stasienė; stovi: R. Apanavičius, R. Bublytė, E. Laniauskienė, R. Apanavičiūtė, V. Klorys, R. Ziedonytė, A. Krivinskienė, dr. V. Aukštuolienė, K. Alšėnienė, muz. R. Klorienė ir K. Civinskas.

Mums rašo

JONAS ŠIMOLIŪNAS,
NE ŠOLIŪNAS ...

Prieš maždaug 2 mėnesius "Atsiųsta paminėti" skyriuje buvo paminėta Jono Šimoliūno monografija, kurios autorius yra dr. Jurgis Gimbutas.

ŽYGIS PER ATLANTĄ: KLAIPĖDA—NIJORKAS

(Atkelta iš 9 psl.)

Atlantą — ilgai lauktas visos lietuvių tautos sąlytis. Pavadinčiau jį moraline dovana išeivijai.

— Perplaukę Atlantą, perduosime tautiečių žodžius, — sakome mes.

— Atlantas jūsų nelepins. Bet kitoje pusėje — gimtinė, ir jokios kliūtys jachtų nesulaikys. Aš čia įžvelgiu simbolinę jungtį. Lietuva irgi išdidžiai stovi prieš galimas audras, nes mato šviesų ateities krantą.

Ilgokai mus skyrė geležinė uždanga. Visko buvo! Kelionėje stebino tautiečių tolerantiškumas. Niekas nekėlė į paviršių karčių praeitės nuosėdų. Dabar visiems yra svarbesni reikalai. Valdas Adamkus galvojo, kaip pagelbėti trokštančioms Kuršių marioms. Vytautas Paulius mano, kad JAV turistai į Lietuvą galėtų atvykti keleiviniu laivu ir jau užmezgę dalykiškus kontaktus su Lietuvos jūrų laivininkyste. Muziejininką Stenlį Balzeką sudomino klaipėdiečių sumanymas. Danės pakrantėje jie nori įkurti išeivijos meno galeriją ir skulptūrų skverą. Čikagos meras Ričardas Deivis oficialiame priėmime siūlė susigiminiuoti su Bridžporto rajonu. Ten gyvena nemažai lietuvių.

Dėkojame tautiečiams už malonias akimirkas. Pranas Gvildys veža mane į Kenedžio aerouostą. Baltimorės link skrieja jachtos. Per Atlantą plauks ir septyni Amerikos lietuviai. Sutartu laiku buriuotojai Baltimorėje nepasirodė. Sumerimę lietuviai kreipėsi į pakrančių apsaugos tarnybą. Pakilęs sraigtasparnis greitai aptiko paklydėlius. „Lietuvoje“ sugedo transmisija, „Audroje“ — generatorius. Apie „dingusias“ lietuviškas jachtas pirmą kartą prabišo di-džioji Amerikos spauda. Bet tai jau kita istorija...

Gediminas PILAITIS
„Tiesos“ koresp.
Klaipėda—Nijorkas

Deja, tame paminėjime įsivėlė stambi klaida. Buvo parašyta stambiomis raidėmis JONAS ŠOLIŪNAS — Inžinierius — Valstybininkas — Pro fesorius. Turėjo būti parašyta:

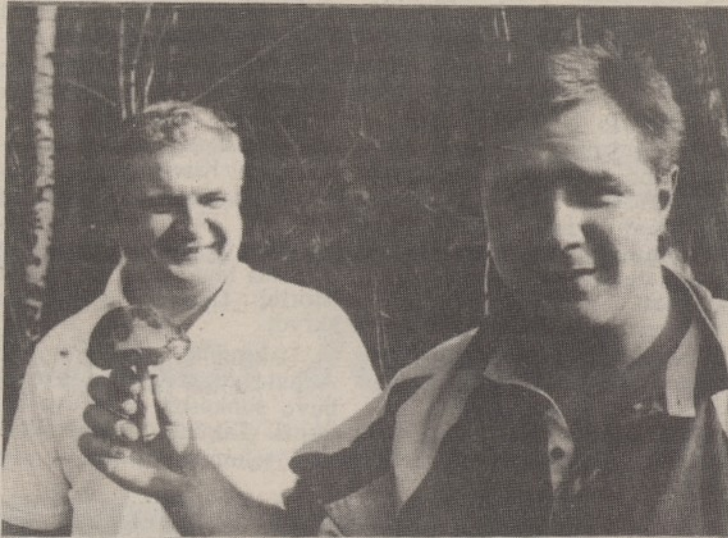
JONAS ŠIMOLIŪNAS — Inžinierius — Valstybininkas — Profesorus.

Nuolankiai prašyčiau Dirvą tą įsivėlusią klaidą atitaisyti.

Knygą-monografiją išleido Lietuvos Šaulių Sąjunga Tremtyje. Knygos kaina 12 dol.. Gaunama pas knygų platintojus.

P. Petrušaitis

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Pakelėje į Alytų, Okteto vadovas Raimundas Kavaliauskas su tenoru Mindaugu Motiejūnu atrado baravyką ...

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt
Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą rūdėsio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

Train for careers in
•AIRLINES•
•CRUISE LINES
•TRAVEL AGENCIES
HOME STUDY/RES. TRAINING
•FINANCIAL AID AVAIL.
•JOB PLACEMENT ASSIST.
1-800-327-7728
A.C.T. TRAVEL SCHOOL
Nat'l Hdqtrs. 4669 N. Fed. Hwy.
Pompano Bch. FL

SOUTH
BAPTIST MEMORIAL HOSPITAL — EASTERN
OZARKS, CHEROKEE VILLAGE, ARKANSAS:
is recruiting RNs for medical / surgical floor, ICU
and surgery. Also needed X-RAY technicians.
Both are full-time positions in all areas currently
available with excellent fringe benefits. Health
and dental insurance, free life insurance, paid
holidays, education assistance, and more. Hospital
JCAH-accredited, beautiful area, economical
housing, excellent school system. Call: Ted
Spurlock at (501) 257-4101 or send resume to
BAPTIST MEMORIAL HOSPITAL
EASTERN OZARKS
122 S. ALLEGHENY
HARDY, ARKANSAS 72542
(42-45)

P A D Ė K A

Lietuvių kultūrinio darželio draugijos pirmininkas Vincas Apanius dėkoja valdybai, talkinusiai Vinco Kudirkos biusto atidengimo iškilmėse spalio 8 d. kurios labai gražiai praėjo.

Dėkoja Aurelijai Balašaitienei už parašytą montažą ir programos pravedimą. Padėka priklauso ir atlikusioms montažą Vili-jai Klimienei, Jūratei Balašaitytei. Dėkoja Rimui Biliūnui ir Vytautui Apanavičiui už garsiakalbio įvedimą.

Padėka priklauso ir visiems talkinin-kams, rengiant šias iškilmes: Bublytėms, Budrienei, Ilandienei, Mikoliūnienei, Vaiče-liūnienei, Stasienei, Balandai, Garlauskui, Ignatavičiui, Kaunui, Karsokui, Mauručiai,

Ypatinga padėka Bernice Jacobson už stambią auką, įgalinusią pagaminti Vinco Kudirkos biustą.

FORKLIFT MECHANIC

Established dealership looking
for experienced Mechanic.

Knowledge of
hydraulics, electrical system
and engines
required.

We are looking for people
who want to grow with us
while
earning a competitive wage
and enjoying good benefits.

Call
(313) 584 - 4550

Ask for Service Manger
BROCKMAN FORKLIFT
15800 Tireman St. Detroit, MI 48228
(43-45)

STAMPING PRESS OPERATORS 6 REQUIRED

1st & 2nd shifts available for
experienced Stamping Press
Operators. \$4.00 to start. We
need dependable people with
good work habits for these posi-
tions. Excellent working condi-
tions and environment. Please
apply in person or rush resume
to Mr. Bill Goodwill.

PARAMOUNT

216 - 585 - 2560
31811 Wine St., Willowick,
Ohio 44094
(43-45)

FORKLIFT MECHANICS

Established dealership looking
for experienced Mechanics.

Knowledge of hydraulics,
electrical system & engines
required.

We are looking for people
who want to grow with us
while
earning a competitive wage
and enjoying good benefits.

Call
(313) 584 - 4550

Ask for Service Manger
BROCKMAN FORKLIFT
15800 Tireman St. Detroit, MI 48228
(43-45)

JOURNEYMEN
OR 1ST CLASS
W & S TURRET LATHE
OPERATORS
MUST DO OWN SET UPS.
OVERTIME

STEADY WORK & BENEFITS
NOVA MACHINE
PRODUCTS
18685 Sheldon Road
Middleburgh Hts., Ohio 44130
216 - 267 - 3200
(41-50)

CLEVELANDO PARENGIMAI

• LAPKRIČIO 11, 7 v.v. Lietuvių
Namuose bus pranešimas apie pa-
dėtį okupuotoje Lietuvoje. Ruošia
Amerikos Lietuvių Taryba.

• LAPKRIČIO 12, 4 val. p.p. Kul-
tūrinė Popietė — "Pokalbis su Keliu
jančiu Mikrofonu" Lietuvių Namų
salėje Rengia Clevelando Skautija

• LAPKRIČIO 12, OLGD susirin-
kimas ir kultūrinės premijos įteiki-
mas.

• LAPKRIČIO 25, Kariuomenės
šventės minėjimas Lietuvių Namuo-
se. Rengia Ramovės Clevelando
skyrus.

• GRUODŽIO 3, Varpo Šimtme-
čio minėjimas. Rengia LB

• GRUODŽIO 16, Kalėdinė vai-
kų programa Dievo Motinos para-
pijos salėje.

• GRUODŽIO 31, Naujųjų Metų
sutikimas Lietuvių Namuose.
1990 m.

• VASARIO 24, Pilėnų Tunto tra-
dicinis "Blynų Balius" Lietuvių Na-
muose.

• VASARIO 25, Lietuvių Namų
ir klubo narių metinis susirinkimas

• KOVO 4, "Taupos" kredito ko-
operatyvo narių metinis susirinkimas

JOURNEYMEN TOOL / DIE MAKERS & MACHINISTS

Be able to set up work from blue
prints & close tolerance.

Growing tool and die company
in new, clean plant needs tool
and die maker - wire E.D.M.
experienced in programming
and operations; Tool and Die
Maker - Lead Man experienced
in large automotive progressive
dies; And Machinists. Full com-
pany paid benefits, first shift with
overtime. Call

CONDOR TOOL & DIE
at (216) 671-600 for appt.
4541 Puritas Industrial Parkway,
Cleveland, Ohio 44135
(43-45)

BRIDGEPORT

Min. 5 years exp. Manufacture indexable
cutting tools, tool holders, boring bars,
milling cutters, etc. Must have own tools
and be able to own set ups with minimal
supervision. Company offers competitive
wages and full benefits including 401K.
Plymouth area, Mich. (313) 454 - 0505
(43-47)

OPPORTUNITY FOR
SCREW MACHINE OPERATORS
Be able to set up. Brown & Sharpe
Experienced only Blue Cross,
Vacation & Pension Plan
MOODY MACHINE PRODUCTS, INC.
141 Carolina Ave. • Providence, RI 02905
Tel. (401) 941-5130
(40-53)

siems aukotojams, mecena-
tams, spaudai, radijai, Dievo
Motinos parapijos kelbonui
ir visiems kurie prisidėjo prie
išvykos įgyvendinimo.

OKUPUOTOS LIETUVOS ORGANIZACIJŲ ATSTO- VAI CLEVELANDE

Į Clevelandą atvyks žy-
mūs okupuotos Lietuvos vei-
kėjai: Lietuvos Laisvės Ly-
gos pirmininkas ANTANAS
TERLECKAS, Lietuvos Hel-
sinkio Grupės pirmininkas
VIKTORAS PETKUS ir
Lietuvos Persitvarkymo Są-
jūdžio Tarybos narys bei de-
putatas į Vyriausiąją Sovietą
prof. ANTANAS BURČAS.

● PIANISTO ANTANO
SMETONOS koncertas ren-
giamas sekmadienį, lapkričio
12 d. 4 val. p.p. Clevelando
Natural History Museum,
Murch Auditorium, Wade
Ovall, University Circle.

Programoje Haydno,
Beethoveno, Kutavičiaus,
Karnavičiaus ir Shopino kūri-
niai. Koncertą rengia
Muzikos Mokytojų sąjungos
stipendijų fondas.

Bilietai kaina 6 dol. Stu-
dentams ir pensininkams 3
dol. Visi maloniai kviečiami
atsilankyti.

● CLEVELANDO VYRŲ
OKTETAS, po sėkmingų
gastrolių Tėvų Žemėje – Lie-
tuvoje, širdingai dėkoja vi-

Lapkričio 11 d., šeštadie-
nį, 7 v.v. Lietuvių Namų vir-
šutinėje salėje, svečiai pada-
rys viešą pranešimą apie esa-
mą padėtį okupuotoje Lietu-
voje. Po pranešimų bus pa-
klauskimai bei diskusijos.

Clevelando lietuvių visuo-
menė prašoma gausingai da-
lyvauti.

Rengia Amerikos Lietu-
vių Tarybos Clevelando Sky-
rius.

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

SKAUTIJOS SUKAKTIS IR 'KELIAUJANTIS MIKROFONAS'

Švenčiant aštunto dešimt-
mečio pirmuosius metus, Cle-
velando Skautija rengia Kul-
tūrinę Popietę, kurioje pami-
nės savo sukaktį ir kartu stab-
tels prie "Tėvynės Garsų" ra-
dio valandėlės 40 metų besi-
tesiančios programos. 'Pokal-
byje su keliaujančiu mikrofo-
nu' bus proga išgirsti tai, kas
nebuvo garsiai pasakyta.

Šventės programoje taip
pat dalyvaus seniausios radi-
jo programos Amerikoje,
Chicagos "Margučio" radijo
programos vedėjas Petras Pet-
rutis ir, 1986 m. Vilniuje bai-
gusi konservatoriją, solistė
Vita Dirgėlaitė, kuriai akom-
panuos clevelandietė pianistė
Danutė Liaubienė.

Visi Clevelando lietuviai
širdingai kviečiami dalyvauti
šioje popietėje, kur gimtadie-
nio džiaugsmu susilies lietu-
viškosios idėjos, gimtasis žo-
dis ir skambi tėvynainės dai-
na, baigiant ją pasisvečiavi-
mu prie kavutės.

Kultūrinė popietė įvyks
lapkričio 12 dieną 4 val. p.p.
Lietuvių Namų didžiojoje sa-
lėje. Įėjimas - auka.

KULTŪRINĖ PREMIJA

Ohio Lietuvių Gydytojų
draugija, tęsdama ilgametę
tradiciją, šių metų kultūrinę
premią paskyrė Liudui ir
Aleksandrai Sagiams, už ne-
nuilstamą darbą su jaunimu
tautinių šokių srityje.

Premijos įteikimas ir pie-
tūs įvyks sekmadienį, lapkri-
čio 12 d. 2 val. p.p. Lietuvių
Namuose. Visi lietuviai kvie-
čiami dalyvauti premijos įtei-
kime ir pietuose. Kaina as-
meniui \$17.50. Reikalinga
registruotis iš anksto pas Al-
doną Maurutienę tel. 256-
1383, ar dr. Dainių Degėsi
tel. 423-0831.

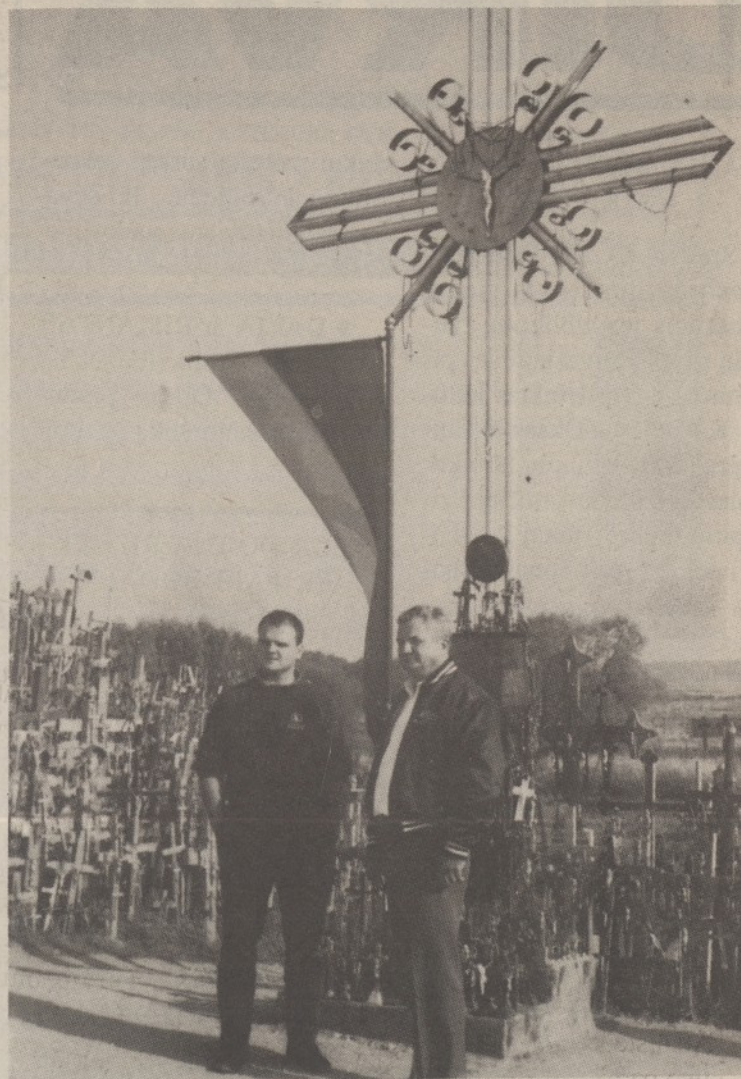
PRANEŠIMAI APIE LB TARYBOS SESIJĄ

Lapkričio 16 d., ketvirta-
dienį, 7:30 v.v. Dievo Moti-
nos parapijos konferencijų
kambaryje, LB Ohio apygar-
dos atstovai – R. Bublys, V.
Bieliauskas, M. Lenkauskie-
nė, V. Stankus ir K. Žiedo-
nis – padarys pranešimus
apie LB Tarybos sesijos
svars tymus, rezoliucijas. Pa-
grindinį dėmesį sesija skyrė
šių dienų Lietuvai, jos vada-
vimo keliams.

Visi Clevelando lietuviai
kviečiami pasiklausti, kas
LB tarybos tarta-nutarta. (m)

● CLEVELANDO VY-
RŲ OKTETO sugrįžimo iš
Lietuvos vakaronė Lietuvių
klube buvo sėkminga – Gin-
taro svetainė buvo pilnutėlė
svečių. Oktetas ir solistė Ire-
na Grigaliūnaitė padainavo
keletą dainų, buvo skani va-
karienė.

Vakaronėje kalbėjo Susi-

Broliai Gytis ir Mindaugas Motiejūnai Kryžių kalne ...

vienijimo veikėjo Povilo Šu-
kio brolis iš Lietuvos, kuris
girdėjo Okteto koncertą Pa-
nevėžy. Svečias pagyrė okte-
tą ir padėkojo už gražias lie-
tuviškas dainas. (js)

● MAŽASIS FESTIVA-
LIS įvyks š.m. lapkričio 12
d. Šv. Jurgio parapijos salėje
nuo 11:30 val. ryto iki 4 val.
p.p. Puikūs pietūs, kalakutų
ir įvairių dovanų loterija.

Suaugusiems ir vaikams
žaidimai. Televizijoje - spor-
tas. Automobilių aikštėje
bus sargyba.

Kviečiame visus gausiai
dalyvauti, maloniai praleisti
laiką su draugais ir paremti
mūsų parapiją.

ATVYKO NAUJAS MENO VADOVAS

Sekmadienį, lapkričio 5 d.
iš Lietuvos į Clevelandą atvy-
ko naujasis LTM Čiurlionio
Ansamblio meno vadovas ir
dirigentas muz. Gediminas
Purlys.

Aerouoste savo busimą va-
dovą – Klaipėdos Konserva-
torijos dėstytoją ir choro diri-
gentą – pasitiko su gėlėmis
Čiurlionio ansamblio valdy-
ba ir būrelis Clevelando lie-
tuvių. (js)

● ZIGMAS VAIŠVILA,
ekologistas, lietuvis žaliųjų
partijos vadas, Sąjūdžio įga-
liotą padaryti pranešimus
Kanadoje ir JAV apie Ignali-
noje esančios atominės jėgainės
pavojus. Jis lankysis Cle-
velande ir lapkričio 15 d., tre-
čiadienį, 7:30 v.v. kalbės lie-
tuvių visuomenei Dievo Moti-
nos parapijos svetainėje, o
lapkričio 16 d. 7:30 v.v. –
Hallinan Center (CWRU)
11303 Euclid Ave., – pada-
rys pranešimą angliškai ame-

rikiečių visuomenei.

Pranešimą rengia Ohio
Helsinki Accord Council,
Cleveland Environmental
Coalition ir kt.

● KAZIMIERAS UOKA
Lietuvos nepriklausomų nuo
Maskvos darbininkų unijos
atstovas, lapkričio 20 d. 7:30
v.v. Clevelande – Catholic
Center (Rappe Room), 1031
Superior Ave., – padarys pra-
nešimą apie nepriklausomųjų
darbininkų unijų veiklą ir su-
sitiks su amerikiečių unijų
darbuotojais ir visuomene.

Pranešimą organizuoja
AFL-CIO ir Ohio Helsinki
Accords Council.

● BALYS GAIDŽIŲ-
NAS kariuomenės šventės
minėjime, lapkričio 25 d. Lie-
tuvių Namuose, kalbės tema
"Keliu į namus, keliu į Lietu-
vos laisvę."

● Š.A. ŠACHMATŲ PIR-
MENYBĖS įvyks š.m. lap-
kričio 18-19 d.d. Clevelande,
Lietuvių Namuose. Bus žai-
džiama 4-5 ratų šveicarų sis-
tema. Numatyta piniginių
premių.

Dėl informacijų kreiptis į
Vytautą Nasvytį, 1234 West
Blvd., Cleveland, OH 44102,
tel. (216) 631-0210. (ab)

AMERIKA PARTY ...

Socialinių Reikalų skyrius
praneša, kad vyresniųjų pō-
pietės vyksta kiekvieną antra-
dienį 2 val. p.p. Dievo Moti-
nos parapijos svetainėje.

Lapkričio 14 d. popietėje
bus rodoma vaizdajuostė –
Keturakio "Amerika partyje".
Vaidina Lietuvos aktoriai.
Vaizdajuostė bus rodoma
Konferencijos kambaryje.
Įėjimas iš Marcella gatvės.

Taupa

Lithuanian Credit Union
Lietuvių Kredito Kooperatyvas
767 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119
(216) 481-6677

Įsikūręs Nuosavuose Namuose

Taupykite ir Skolinkitės vieninteliame lietuvių kredito
kooperatyve Ohio valstijoje.

Darbo Valandos:

Antradieniais--ketvirtadieniais nuo 9:00--4:00 p.p.
Penktadieniais nuo 9:00--6:00 v.v., Šeštadieniais nuo 9:00--3:00 p.p.
Sekmadieniais nuo 11:00--12:00 p.p. (DMNP parapijos patalpose)

Visi Bankiniai Patarnavimai

Mokame Aukštesnius Nuosimčius Už:

Taupymo Skaitytas, Certifikatus, IRA, Čekių Skaitytas, ir t.t.

Skoline Geriausiomis Išsimokėjimo Sąlygomis:

Asmeniniams Reikalams, Automobilių ir Laivų Pirkimui,
Namų Remontui (Home Equity), Namų Pirkimui (Mortgages)

Parduodame pinigines perlaidas (Money Orders), Traveler's Checks,
Priimame telefono, elektros, šildymo, ir vandens sąskaitas,
Buckeye Cards, Notaro patarnavimai, U.S. Savings Bonds, ir t.t.

*** Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios ***
apdrausta iki \$100,000.

Mūsų Tikslas: Ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas.

DIRVA

DIRVOS FAX
(216) 431-1614

Lietuvoje...

Vitalijus Zaikauskas

NAUJA RESPUBLIKONŲ VADOVYBĖ

Spalio 27-29 dienomis Washingtonė įvykusiame Amerikos respublikonų tautinių grupių suvažiavime, pirmininku buvo išrinktas lietuvis Kazimieras Oksas iš Chicago. Kiti lietuviai išrinkti: Dalia Bobelienė - trečiaja vicepirmininke, Helen Jugėlaitė - sekretore ir Jonas Urbonas - rajoniniu vicepirmininku Ohio, Michigan, Indiana ir Illinois valstijoms.

Lietuvių respublikonų naujon valdybėn išrinkti: pirm. Jonas Urbonas, vicepirm. - Dalia Bobelienė, Liucija Mažeikienė ir dr. Mikas Pakštys, išd. Juozas Šulaitis. Pirmi-

ninkui pavesta surasti sekretorių iš detroitiečių. Iki suvažiavimo lietuviams vadovavo K. Oksas.

• DALIA ir RIMANTAS BITĖNAI, Bronxville, N.Y., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

FLORIDOJE PERKANT AR PARUODANT

namus Fort Lauderdale ir Atlanto apylinkėse, kreipkitės pas EDMUNDĄ ČEPĄ. Dienos metu ar vakarais - skambinkite

(305) 943 - 0946

Century 21, Choice Realty

KELIONĖ LAIVU IŠ LOS ANGELES Į MEKSIKĄ

Ateinančių metų kovo 3-10 dienomis organizuojama lietuvių grupės kelionė, laivu iš Los Angeles į Meksiką.

Prie grupės galima prisijungti iš visų miestų. Daugiau informacijų apie šią kelionę teikia Vida Jonušienė, Amber Travel Service, Tel. (708) 448-7420.

• DR. LAIMUTĖ GRI NIUTĖ, Chicago, IL., atnaujindama Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• V. KAČINSKAS, Sawyer, Mich., atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 20 dol. Ačiū.

LITHUANIA MY HERITAGE. Knyga anglų kalba. Pagrindinės informacijos apie Lietuvą. 400 psl. 1300 iliustracijų.

Kaina su persiuntimu \$22.75 Užsakymus siųsti "Tėviškėlė", 4346 So. Western Ave., Chicago, IL 60609

MACHINIST'S WINDERS MECHANICS

Servicing electric motors and generators. Since 1923. Electric Apparatus Svc. Co. 1421 Schuykill Avenue • Near University Ave. & I-76 • Philadelphia, PA 19146 For appt.: Call (215) 465-1234 (39-45)

DIE DESIGNER

5 yrs. experience, metal stamping company in Cleveland area. Progressive & deep draw dies. Benefits. FEE PAID by employer.

Mail resume to: PERSONALIZED CAREER SERVICES 5970 Heysley Rd., Suit 240 Mentor, OH 44060

MARKS ROOFING

Specializing in flat roofs Residential and commercial Free estimates. Reasonable rates. Senior citizen discounts. From \$49.55 for repairing leaks Tel. 838-5883 (39-42)

MARKS PAVING

Black top, seal coating, patch work, crack repairs. Free estimates. Reasonable rates. Tel. 838-5883 (39-42)

• PAKEISTI Lietuvos aukštųjų mokyklų pavadinimai:

Vilniaus valstybinis V. Kapsuko universitetas - VILNIAUS UNIVERSITETAS.

Kauno A. Sniečkaus politechnikos institutas - KAUNO POLITECHNIKOS INSTITUTAS.

Vilniaus valstybinis pedagoginis institutas - VILNIAUS PEDAGOGINIS INSTITUTAS.

Šiaulių K. Preikšo pedagoginis institutas - ŠIAULIŲ PEDAGOGINIS INSTITUTAS.

Lietuvos TSR valstybinė konservatorija - LIETUVOS KONSERVATORIJA.

Lietuvos TSR valstybinis dailės institutas - LIETUVOS DAILĖS INSTITUTAS.

Kauno medicinos institutas - KAUNO MEDICINOS AKADEMIJA.

Lietuvos valstybinis kūno kultūros institutas - LIETUVOS KŪNO KULTŪROS INSTITUTAS.

• KLAIPĖDOJE, be miesto architektūros valdybos leidimo, spalio 29 d. tikintieji pastatė ir pašventino kryžių prie senosios miesto bažnyčios. Miesto vykdomasis komitetas nusprendė įpareigoti tikinčiųjų bendruomenės tarybą iki gruodžio 1 dienos ši kryžių perkelti į kitą vietą, ir kreiptis į Kauno vyskupijos ordinarą V. Sladkevičių, kad jis įvertintų savavališką kryžiaus atstatymą ir šventinimą.

• ŠIAULIŲ LSP priėmė pareiškimą Šiaulių miesto LKP XIX konferencijai dėl valstybinės vėliavos naudojimo. Siūloma ją naudoti remiantis tik Lietuvos valstybinėmis ir tautinėmis tradicijomis.

• VILNIAUS LPS Sąjūdžio konferencijoje spalio 30 d. išrinkta taryba patvirtino pirmininką A. Sakalą, pavaduotoją E. Petrovą ir sekretorių Alb. Daubarą.

• LTSR AT pirmininkas V. Sakalauskas spalio 30 d. susitiko su SSSR gynybos ministru D. Jazovu ir kitais šios armijos vadovais. Lietuvos delegacijai buvo pareikštas 'susirūpinimas' dėl veiksmų, nukreiptų prieš šaukimą į karinę tarnybą.

Nutarta: truputį padidinti (8 %) Pabaltijyje tarnaujančių Lietuvos jaunuolių skaičių. Kariškiai atsisakė leisti atkurti tautinius karinius junginius. Kitus Lietuvos delegacijos pateiktus klausimus (dėl nestatutinių santykių su kitataučiais kareiviais, pradinio karinio apmokymo, socialinio ir teisinio karių ir kariškių aprūpinimo ir kt.) pažadėta spręsti ateityje.

• VILNIUJE lapkričio 3-4 d.d. vyko Lietuvos parla-

mento sesija. Pirmąją dieną buvo priimtas Pilietybės įstatymas. Svarstant daugiausia buvo diskutuojama dėl Lietuvos pilietybės santykio su SSSR pilietybe ir priesaikos reikalingumo. Priimtas ir Referendumo įstatymas. Vienbalsiai nutarė pakeisti Lietuvos Konstitucijos 50 straipsnį dėl sąžinės laisvės.

• KAUNE lapkričio 4 d. įvyko rezistencijos dalyvių susitikimas.

• ROKIŠKYJE vėl leista rengti mugę per šv. Roko atlaidus.

• VYSKUPAS VAIČIUS lapkričio 5 d. šventino Gargžduose atstatomos bažnyčios pamatus.

• ŠIAULIŲ LPS kviečia įmonių, sovietinių įstaigų ir partinius vadovus dalyvauti vienos dienos ekskursijoje po šio rajono įžymiausius šiukšlynus, sąvartynus. Tikimasi, kad ekskursantams autobusus parūpins svarbiausi aplinkos teršėjai: "Elnio", "Stumbro" ir "Vairo" gamyklos.

• KAUNE, pamaldomis Vytauto bažnyčioje lapkričio 11 d. prasidėjo senųjų ir dabartinių Lietuvos neolituonų pirmasis susitikimas pokario metais. Susirinkimas įvyko buvusiuose Kauno Neo-Lithuania rūmuose.

• "CARITAS", pirmasis katalikiškojo sambūrio žurnalas, išėjo iš spaudos 40 puslapių, iliustruotas, 18,000 tiražu.

• SAJŪDŽIO būstinėje Šiauliuose, kiekvieną šeštadienį renkasi Lietuvos kareivių tėvų koordinacinė grupė. Ruošiamasi įkurti kareivių gynimo klubą, nes niekas taip negalės ginti savo sūnų, tarnaujančių okupacinėje kariuomenėje, kaip jų tėvai.

• ŠIAULIUOSE, lapkričio 18 d., įvyks konferencija "Tautos dvasinė kultūra. Problemos. Perspektyvos.". Dalyvaus R. Ozolas.

• LIETUVOS Apsaugos Karininkų S-gos steigiamoji konferencija įvyks lapkričio 18 d.. Šios sąjungos tikslas - ginti socialines ir kitas at-sargos karininkų teises, siekti atstatyti istorinę tiesą apie Lietuvos kariuomenę, įžymius karininkus tautiečius, stalinizmo nusikaltimus Lietuvos kariuomenei, spresti tarnaujančių jaunuolių SSSR armijoje problemas ir kt.

• KAUNE, spalio 31 d., vėl išniekintas kryžius Vytauto prospekte.

• LIETUVOJE lapkričio 3 d. paminėtos kalbininko K. Būgos 110-sios metinės.

("Atgimimas")

Skaitykit ir platinkit
DIRVA

Korp! Neo-Lithuania šventė

Neolituonai puoselėja gražų paprotį - kasmet prisiminti, švęsti Korp! įsisteigimo dieną. Šiemet Chicagos neolituonai 67 m. sukaktį švenčia, kaip sykis, gimimo dieną - lapkričio 11 d.

Šventės programa:

10 val. ryto - pamaldos Tėvų Jėzuitų koplyčioje, už mirusius narius. Po pamaldų, pagerbimas žuvusių už Lietuvos laisvę, lankymas mirusiųjų korporantų, palaidotų Šv. Kazimiero ir Liet. tautinėse kapinėse.

7 v.v. Iškilminga Korporacijos sueiga, Liet. tautiniuose namuose. Jos metu, be ritualinės dalies,

- bus įteiktos neolituono spalvos naujai pakeltiems senjorams-ėms,
- įteikta Dirvos novelės 1988 m. konkurso laureatui Simo Kašelionio premija.

Po sueigos - vakarienė ir šokiai.

Sueigoje-vakarieneje kviečiami dalyvauti visi lietuviai. Dalyvio auka \$20 (studentui \$15). Apie dalyvavimą prašomi pranešti iki š.m. lapkričio 6 d. Loretai Deveikytei, tel. 476-1548.

LST Korp! Neolithuania
Chicagoje Valdyba

A + A

VYTAUTUI MAZOLIAUSKUI

mirus,

DĖKOJAME

visiems dalyvavusiems pamaldose, atsisveikinime laidotuvių namuose ir palydėjus į Taikos Karalienės kapines.

DĖKOJAME

kunigui Peter atlaikiusiam mišias, ses. m. Paulei, Daugėlams, Starams, Skučienei, Šaulių kuopos vadui Vitkui, giminėms, draugams ir pažįstamiems.

DĖKOJAME

už aukotas mišias, gėles, ir pareikštas užuojautas žodžiu ir raštu.

Liūdesy likę

žmona Eleonora
dukterys Mirga Burdett ir Giedrė
anūkai ir giminės